

# Ljudska

# PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«  
USTANOVljena 1. OKTOBRA  
1954 - MED NARODNOOSVO-  
BODILNO BOJBO JE IZHA-  
JALA KOT 14-DNEVNIK IN  
TEDNIK - OD OSVOBITVE  
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-  
NIK, NATO PA KOT TEDNIK  
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA  
V REDAKCIJSKI POVEZANO-  
STI 2 »BORBO«

VELIKA VOLILNA ZMAGA ZDPP

## Odločitev poljskega ljudstva za novo pot v graditvi socializma

Varšava, 21. jan. Poljska je glasovala za program osmega plenuma, za socializem in za Gomulko. To je izpricala na večrajših volitvah - Varšava ni cela Poljska, toda izid volitev, kolikor je v njej že znan, napoveduje končni izid plebiscita. V tretjem volilnem okraju mesta Varšave, v katerem je kandidiral Gomulka, je volilo 95,53 odstotkov volivcev. Od teh je dobil prvi sekretar ZDPP 99,94 odstotkov glasov. Na listi v tem okraju, kakor tudi v drugih volilnih okrajih je bilo izvoljenih prvih 6 kandidatov. V Varšavi so bili izvoljeni Jerži, Albrecht, sekretar CK, ki je dobil 91,63 % glasov, profesor Oskar Lange, član CK, 97,35 %, Helena Jaworska, članica CK in prejšnja predsednica mladinske organiza-

cije, proti kateri so konservativni elementi in reakcija zlasti naperili kampanjo, pa je dobila 86,97 odstotka glasov.

Za novega poslanca v Sejmu so prebivalci Varšave z 98,43 % izvolili tudi Elegiusa Lasoto, glavnega urednika mladinskega glasila »Po prostu«. Lasota in njegov nedeljski časnik sta se zlasti odlikovala med oktobrskimi dogodki.

Sodeč po poročilih, ki prihajajo v Varšavo, je bil v Krakovu izvoljen predsednik vlade Jusef Cyrankiewicz. Za poslanca so bili izvoljeni tudi vsi člani Politbroja ZDPP, sekretarji CK in člani CK ZDPP, ki so kandidirali v raznih mestih. Volivci so

izkazali zaupanje tudi voditeljem in prvakom Ljudske (kmečke) in Demokratske stranke.

Danes je čutili na Poljskem vzdušje pomirjenja, kakršnega pred volitvami ni bilo. Delovanje neljudskih elementov je povzročilo med ljudstvom nekaj vznemirjenosti in zato so ljudje precej nestrpno čakali na dan volitev. Izgredili, ki so jih povzročili »pobalini« pred volitvami v nekaterih krajih, so kazali, da bo volilni boj srdit. Med volitvami ni bilo incidentov in demonstracij, pač pa so bili konservativni elementi in reakcija v mnogih mestih zelo delavni. Izid volitev je pokazal, da Poljaki niso odrekli podpore Gomulki in novemu političnemu vodstvu.

Glasovanje se je razvijalo zelo ugodno ne samo v mestih, marveč tudi v vaseh, na katere je reakcija posebno računala. Pomen volilne zmage na osnovi programa osmega plenuma pa ni samo njegova potrditev. Izid volitev pomeni tudi poraz konservativnih elementov v ZDPP, ki jim ne ustreza nova ureditev razmer na Poljskem. Izid volitev pomeni poraz vsega, kar je ogrozilo demokratizacijo političnega življenja, samoupravljanje in posebno delavsko upravljanje. »Obnova političnega življenja«, kakor ime-

nujejo to pooktobrsko obdobje, dobiva zdaj s potrdilom vseljidskega referenduma nove moči.

Od novega Sejma in izida volitev so tu pričakovali, da bosta omogočila hitrejšo ureditev vprašanj, ki jih je načel osmi plenum. Večrajšja volilna zmaga odpira široko pot k uresničenju oktobrskih sklepov. D. Solajić

### Pozdrav kongresu KP Danske

Beograd, 21. jan. (Tanjug). — Generalni sekretar ZKJ Josip Broz Tito je poslal izrednemu kongresu KP Danske naslednjo brzojavko:

»Dragi tovariši, ob izrednem vaše Partije vam pošilja Zveza komunistov Jugoslavije tovariške pozdrave in najboljšje želje za uspešno delo in da bi sprejeli koristne sklepe... — Generalni sekretar ZKJ Josip Broz Tito.«

### Naši diplomati pri predsedniku Titu

Beograd, 21. jan. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes dopolne v navzočnosti državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića naše veleposlanike Aleša Beblerja, Iva Vejvoda, Josipa Djerđija in Marka Nikežića, ki se mudijo v Beogradu. Potem jih je pridržal na kosilu.



Kitajska parlamentarna delegacija, ki je zdaj pri nas na obisku, si je v soboto ogledala tovarno motorjev v Rakovici

## GOSTJE V VOJVODINI

Novi Sad, 21. jan. V Novi Sad je prispela danes delegacija kitajskih parlamentarcev, ki se že nekaj dni mudijo v naši deželi. Gostje so bili danes na obisku v Ljudski skupščini Vojvodine. Predsednik skupščine Stevan Doronjski jim je v dve uri trajajočem razgovoru pojasnil poglobljene značilnosti Vojvodine in način delovanja ljudske oblasti.

Po sprejemu v Ljudski skupščini so gostje krenili na krajše potovanje po Vojvodini. Nedaleč

od Bečeja so si ogledali nekaj objektov kmečke delovne zadruge »Bečejac« in kmetijski posestvo »Bratstvo-jedinstvo«. V razgovoru z zadrufniki in osebjem kmetijskega posestva so se zlasti zanimali za mehanizacijo kmetijskih del, za organizacijo proizvodnje in novi sistem nagrajevanja, ki so ga uvedli lani na teh gospodarstvih.

Iz Bečeja so se gostje vrnili v Novi Sad, kjer so jim v prostorih Pokrajinskega izvršnega sveta priredili sprejem, na katerem sta bila med drugimi predsednik Izvršnega sveta Vojvodine Geza Tikvički in podpredsednik Sofi Pal. Nocoj so kitajski gostje nadaljevali pot po Jugoslaviji.

### Vabilo iz Kitajske

Beograd, 21. jan. (Jugopres). Predsednik Stalnega komiteja Vsekitajskega kongresa ljudskih predstavnikov Liu Sao Ci je poslal Zvezni ljudski skupščini vabilo, naj delegacija jugoslovanskega parlamenta obišče LR Kitajsko. Vodja kitajske parlamentarne delegacije, ki se mudijo te dni v Jugoslaviji, Pen Cen, je o tem povabilu obvestil predsednika Ljudske skupščine Mošo Pijada. V Zvezni ljudski skupščini so vabilo z zadovoljstvom sprejeli. Naša parlamentarna delegacija bo še letos potovala na Kitajsko.

## Zahodnonemški mozaik

Združitev dveh desničarskih strank — Prizadevanja za oborožitev — Pozabljeni soodločanje delavstva v gospodarstvu

Bonn, 21. jan. Dve mali stranki skrajne desnice — Nemška stranka in Svobodna narodna stranka, sta sklenili združiti se pod skupnim imenom Nemška stranka. V sedanjem Zveznem zboru imata 34 poslancev. Svobodna narodna stranka je bila ustanovljena pred 9 meseci iz desidentov iz Dehlerjeve Liberalne stranke. Naslanja se na nekatere kroge težke industrije. Se vedno je skoraj brez članov in pristaveš, pač pa ima v blagajni »denarja ko plev«. Telega političnega pogoja pa v Zahodni Nemčiji nikakor ne kaže podcenjevati.

Po združitvi, ki jo bodo morali odobriti še člani obeh strank, se bo lahko nova stranka uspešneje borila z Dehlerjevo stranko za tretje mesto v parlamentu.

### »Nezaželeni« Speidel

To je naslov komentarja v socialnodemokratskem biltenu za tisk, v katerem se pisec jezi nad pisanjem angleških in francoskih časnikov o napovedanem imenovanju generala Hansa Speidela za vrhovnega poveljnika vojske Atlantske zveze za Sred. Evropo. »Neobrzdana, delna pa tudi fašistično pobarvana reakcija angleških časnikov na možnost, da bi postal nemški general vrhovni poveljnik atlantske vojske v Srednji Evropi, kaže, kako daleč smo še od resničnega razumevanja z našimi zahodnimi sosedi. Ze sama misel, da bi nemški general poveljeval angleškim in francoskim vojakom, povzroča pri mnogih Angležih in Francozih nekakšno potrtost,« piše socialnodemokratski bilten in nadaljuje: »Neki londonski jutranjik celo predlaga, naj bi angleško vojsko v Porurju močno skrčili, da bi tako opostili mnoge angleške vojake »neprijetne obveznosti«, da izpolnjujejo povelja nemškega generala.«

### Prvo nemško letalo

Prvo nemško vojaško letalo po letu 1945 — »DO 27«, so v soboto na letališču pri Münchenu izročili Adenauerjevemu vojnemu ministru Straussu, za »dobro velike evropske domovine«, kakor je rekel minister ob tej priložnosti. Letalo je konstruiral prof. Dornier, izdelali pa so ga v tovarni »Dornier«. Deset dni prej je Straussovo ministristvo sklenilo s tovarnoma »Heinkel« in »Messerschmidt« sporazum, po katerem bodo izdelali šolsko lovsko letalo tipa »Fuga Magister«. Torej spet tri dobro znana imena: »Messerschmidt«, »Heinkel« in »Dornier«.

### Koncentracija moči v Porurju

Na pokrajinski konferenci Zveze nemških sindikatov za porursko-westfalsko področje so delegati v imenu 2,2 milijona članov zahtevali uveljavljanje pravice do soodločevanja delavcev tudi v novi vojni industriji ter

### Egiptu prizadejana škoda

Kairo, 21. jan. (Reuter). Casopisna agencija za Bližnji vzhod poroča, da je stal britansko-francoski in izraelski napad Egipt okrog 515 milijonov funtov. Egipt bo zahteval, da mu v celoti povrnejo prizadejano škodo in je pripravljen privoliti v to, da bi komisija tujih strokovnjakov podrobno ocenila to škodo.

ustrezne kontrole skupnosti. Novi predsednik sindikatov v Porurju, 35-letni Wilhelm Haferkamp, je rekel, da je malone povsem prenehalo prizadevanje po demokratizaciji lastništva nad nemško težko industrij, ki sta jo po letu 1945 obljubljala Adenauer in njegova stranka, in da se spet vse čedalje bolj koncentrirajo v rokah peščice kapitalistov. Opozoril je na nujno potrebo po večji budnosti delavcev, ker je postalo prav Porurje »odločilno torišče boja za novi red.«

O. Milčević

## Gospodarska kriza

se v Angliji zastruje zaradi nazadovanja dobav nafte iz ZDA

London, 21. jan. (Tanjug). Angleški gospodarski krogi se boje, da bo morala vlada zaostriiti racionaliziranje petroleja v industriji, ker sedanje pošiljke iz ZDA ne zadostujejo za domače potrebe. Ministrstvo za energetiko in gorivo je že večkrat opozorilo industrijska podjetja, ki dobivajo zdaj 90% normalnih količin petroleja, da jim bo dobave zmanjšalo, če država ne bo mogla uvoziti dovolj petroleja. Na sestanku komisije za petrolej OEEC so ugotovili, da bo v mesecu, ki bo zaključen 10. februarja, Evropa dobila samo 65% normalne količine petroleja, zaloga pa se bodo skrčile za tretjino in bodo znašale samo še kakih 2,5 milijona ton.

Tako piča preskrba Evrope s tekočim gorivom je posledica napada na Egipt in nerednih pošiljk nafte iz ZDA. Gospodarski in vladni krogi so zlasti ogorčeni sprčo stališča petrolejske komisije v Teksasu, ki je prejšnji petek sklenila, da bo samo delno povečala črpanje nafte. Poprečje 25 milijonov ton petroleja letno v pošiljkah iz ZDA, doseženo sredi decembra, je okrog Novega leta že padlo. Če bi dobila angleška industrija manj petroleja, kakor ga dobiva zdaj, bo morala proizvodnjo zmanjšati in odpustiti z dela znatno število delavcev ter močno ohromiti svojo industrijsko produkcijo.

Ze prej so objavili, da je angleška vlada posredovala v Washingtonu in pozvala predsednika Eisenhowerja, naj posreduje, da bi načrpali v Teksasu več nafte, tako da bi dobivala Velika Britanija dovolj petroleja. Ta poziv je ponovil danes londonski »Financial Times«, ki poudarja,

da je napačil čas, da Eisenhower uporabi osebni vpliv, da bi petrolejske družbe v Teksasu poskrbele, da bi prišlo na trg več nafte.

### Razorožitevna razprava v političnem odboru OZN

New York, 21. jan. (AP). Danes popoldne se je sestel politični odbor Generalne skupščine OZN in nadaljeval razpravo o razorožitvi. Kanada, Japonska in Norveška so predložile osnutek skupne resolucije, ki zahteva, naj bi vnaprej registrirali vse poskuse z jedrskim orojem. To registracijo bi uveljavljali prek OZN, njen namen pa bi bil, da bi nadzorovali radioaktivno žarčenje po vsem svetu.

Poseben politični odbor je sprejel resolucijo, ki poziva vlado Južnoafriške unije, naj preneha s politiko rase diskriminacije in ponovno pošlje svoje predstavnike na zasedanje OZN.

### Poslovilni obisk angleškega veleposlanika pri predsedniku Marinku

Ljubljana, 21. jan. Predsednik Ljudske skupščine Miha Marinko je sprejel danes popoldne angleškega veleposlanika v Jugoslaviji sira Franka Roberta, ki je prišel na poslovilni obisk. Sprejema v vili »Področnik« sta se udeležila tudi sekretar Izvršnega sveta LR Slovenije Niko Silih in predsednik OLO Ljubljana dr. Marijan Dermastia. Ob 13 je tov. Miha Marinko priredil angleškemu veleposlaniku svečano kosilo.

## Izraelski pogoji

za umik s Sinajskega polotoka in ureditev v Gazi

Jeruzalem, 21. jan. (AP). Izraelski funkcionarji so izjavili, da bi morala Gaza priti pod nadzorstvo OZN, ta pa bi morala razen tega zagotoviti svobodno plovbo izraelskih ladij v Akabskem zalivu. Izrael bi bil pripravljen privoliti na področje Gaze v kondominij Izraela, krajevne arabske uprave in agencije OZN in izraelskih oblasti. Celotna uprava Gaze bi bila tako tesno povezana z OZN. Izrael je proti prihodu varnostnih sil OZN v Gazo, ker da bi bila ta ureditev,

ki po izraelskem mnenju ne bi mogla preprečiti novih vpadov egiptovskih komandosov v Izrael. Izrael je pripravljen zamenjati svojo vojsko na tem področju s policijo. Izrael ne terja priključitve Gaze, upr pa se bo slehernemu poskusu neposrednega ali posrednega egiptovskega nadzorstva nad Gazo.

Kar se tiče Akabskega zaliva, pravijo, da je Izrael pripravljen umakniti čete iz Serm el Sejka na južnem koncu Sinaja, če bi ugodili enemu izmed naslednjih pogojev: 1. da bi prišle varnostne čete OZN v Serm el Sejk in na vzhodno obalno področje Sinaja z natanko določeno nalogo, da preprečijo obnovev egiptске blokade Izraela. Te čete naj bi stale tam, dokler ne bi dosegli sporazuma, ki bi jamčil za izraelsko svobodno plovbo po zalivu, 2. da bi tak sporazum sklenili Izrael, Egipt, Jordanija in Saudska Arabija; 3. da bi velesile, zlasti ZDA, prevzele ustrezno poročstvo za izpolnjevanje tega sporazuma.

### Najširša avtonomija v Indoneziji

Džakarta, 21. jan. (Reuter). Predsednik indonezijske vlade Sastroamidjono je danes izjavil, da bodo vse indonezijske pokrajine, ki to zahtevajo, dobile najširšo avtonomijo. Ob otvoritvi letošnjega zasedanja parlamenta je Sastroamidjono obvestil poslance o odhodu vladne delegacije na pogajanja z uporniki v osrednji Sumatri.

RAZGOVORI NEHRU—KUATLI

## Ustalitve razmer

na Bližnjem vzhodu ni moč doseči s silo

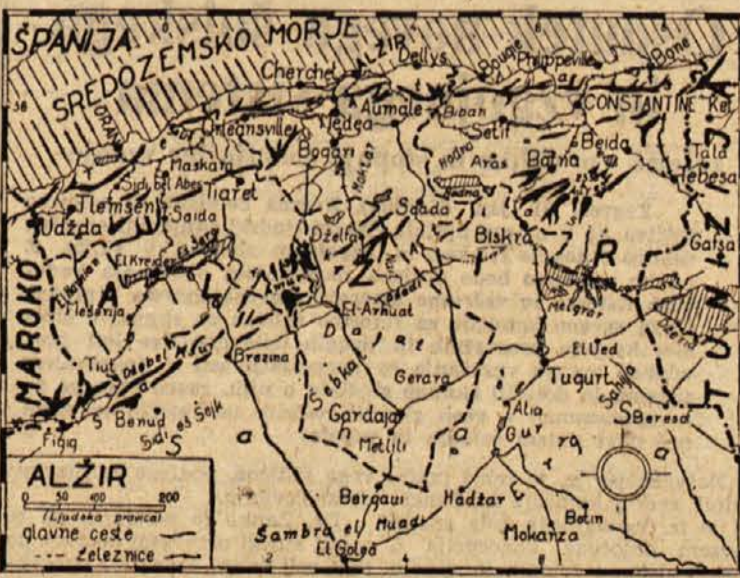
New Delhi, 21. jan. (Reuter). Po dva dni trajajočih razgovorih med indijskim ministrskim predsednikom Nehrujem in sirskim predsednikom Sukri el Kuatlijem so objavili skupno poročilo, v katerem je izraženo mnenje, da je v sedanjem trenutku najvažnejše, da se poležejo strasti in spori, ki pretresajo svet in ogrožajo mir. Indija in Sirija pozivata velesile in OZN, naj pomagajo urediti razmere na Bližnjem vzhodu, ki je razcepljen in kjer so spopadi pogostni. Obe deželi tudi poudarjata, da pomeni sleherno odlašanje umika izraelskih čet z egiptovskega ozemlja in Gaze nove nevarnosti.

Obe deželi obsojata vojaške pogodbe in zveze, ki so nevarne za mir in stabilnost na Bližnjem vzhodu. Poskusi, da bi s silo uredili vprašanja na Bližnjem vzhodu, so označeni v poročilu kot akcije, ki povzročajo nove spore in nestabilnost ter večjo mednarodno napetost in ogrožajo mir.

Intervencija velesil prek vojaških pogodb in zvez bi kršila mir in stabilnost na Bližnjem vzhodu. Bagdadška zveza, je rečeno v poročilu, je sprožila srdite spore in razcepljenost v arabskem svetu ter povečala mednarodno napetost.

Glede ureditve razmer na Bližnjem vzhodu Indija in Sirija poudarjata, da bi jih lahko uredili, če bi bile dežele na tem področju popolnoma svobodne, če se v njihovo življenje ne bi bile vmešavale tuje sile in bi bile

zmožne razviti svoje gospodarstvo in zboljšati življenjski standard svojih prebivalcev.



## Nov pritisk na Alžir

Spopadi s Francozi in sabotaže po vsej deželi

Paris, 21. jan. (Tanjug). Po današnjih poročilih francoskega poveljstva je bilo v raznih napadih Alžircev ubitih 11 francoskih vojakov, ranjenih pa 6. Na področju Constantine so uporniki sinoči obkolili in napadli tri francoske vojaške garnizije. Po uličnih bojih so se umaknili iz Suk-Arasa, Kelila in Chasagna. Spopadi so se vneli na več drugih področjih, predvsem v gorah. Kakor zatrjuje francosko poveljstvo, je v zadnjih dveh dneh padlo 170 upornikov. Alžirski komandosi so na celotnem ozemlju Alžira izvedli številne diverzant-

ske akcije in pri tem ubili 10, ranili pa 20 Francozov. Uporniki so spet začeli ofenzivo na glavno mesto Alžir, čeprav je praktično docela izolirano in pod stalnim nadzorstvom več tisoč padalcev in tankstov.

V Oranu se nadaljuje boj orožnikov s trgovci, ki kljub uradni prepovedi nočejo opustiti stavke, ki se je bila začela prejšnji teden.

Po francoskih poročilih je v okolici Orana in na vzhodu, pri Constantini »izginilo več uglednih muslimanov«. Uporniki so na zahodu vrgli v zrak dva vlaka.

### VREMENSKA NAPOVED

za torek, 22. januarja  
V nižinah mrzlo in deloma megleno, v višjih legah in na Primorskem pa sorazmerno toplo. Temperature ponoči od -16 do -21, v Primorju nekaj nad nič, čez dan od -4 do 0, v Primorju do 10 stopinj C.

PO PODATKIH ZVEZNEGA ZAVODA ZA STATISTIKO

IZ ZVEZNE INDUSTRIJSKE ZBORNICE

# Naša industrija je izpolnila plan proizvodnje za leto 1956

### kakor je določal zvezni plan

Beograd, 21. jan. (Tanjug) — V Zveznem zavodu za statistiko so danes sporočili, da je naša industrija izpolnila plan proizvodnje za leto 1956. Po predhodnih podatkih ljudskih republik, izjavila je predhodno iz Črne gore, je narasla lani naša industrijska proizvodnja v primerjavi s predlanskim za 10%, kakor je zvezni plan tudi določal.

Za našo industrijsko proizvodnjo, ki se uvršča med evropske nacionalne industrije z največjim letnim povečanjem, je značilno, da v okviru dinamičnega razvoja gospodarstva nasploh se več let sistematično močno narašča. Računano po prejšnjih letih (tako imenovani veržni indeksi) je celotni obseg industrijske proizvodnje v naši državi leta 1953 narasel za 11%, predlanskim za 16%, lani pa za 10%. Lani je narasla proizvodnja natanko tako, kakor je določal zvezni plan, kar med drugim kaže, da je naše planiranje realno, gospodarski razvoj pa bolj skladen, kakor je bil prej. To je tudi ena glavnih nalog dolgoročnih smernic naše gospodarske politike.

Za dinamiko lanskega razvoja industrijske proizvodnje je bil značilen delni zastoj v prvem polletju, zlasti v prvem četrtletju, in velik razmah v zadnjih šestih mesecih. Na industrijsko proizvodnjo je lani v prvih mesecih močno vplivalo neugodno vreme. Našim industrijskim podjetjem je primanjkovalo električne energije, tako da so morala mnoga obratovanja omejiti ali začasno celo ustaviti. Bistveno je vplivalo na počasnejše naraščanje proizvodnje tudi zmanjšanje povpraševanja po industrijskih izdelkih v začetku

leta. To je najbolj prizadelo proizvajalce investicijskih potrebščin. Podjetja, ki delajo največ po naročili, so morala svojo proizvodnjo preusmeriti in povečati izbiro, v znatno ugodnejšem položaju pa so bila podjetja, ki delajo za skladiščenje. Industrijska proizvodnja je bila lani v prvem polletju v primerjavi s predlanskim za 5% večja. Narasla je torej za polovico manj, kakor smo računali. V maju pa se je začela povečevati, tako da je bila večja od proizvodnje v aprilu, kar se prejšnja leta ni zgodilo. Približno v polovici vseh industrijskih panog je proizvodnja lani narasla bolj, kakor smo pričakovali.

Slovenska industrija je lani povečala proizvodnjo nasproti prejšnjemu letu za 7,4%. K temu povečanju, ki je predvsem rezultat poslovanja v drugem polletju, je bistveno pripomogla boljša preskrba industrije s premogom in električno energijo.

Slovenski premogovniki so zlasti v zadnjem lanskem četrtletju močno povečali svojo proizvodnjo, tako večinski rudnik od povprečno 100.000 ton mesečno v prvem polletju na 121.000 ton v oktobru, 131.000 ton v novembru in kar 150.000 ton v decembru. Vsega so premogovniki dali za 9% več premoga, namreč 3,73 milijona ton nasproti 3,42 oziroma 3,14 milijona ton v prejšnjih dveh letih. Pri tem je velenjski rudnik lignita dosegel 1,31 milijona ton nasproti 1,12 oziroma 0,89 milijona ton v minulih dveh letih. Tudi rudniki rjavega premoga, ki sicer nimajo tolikšnih možnosti razvoja, so izkazali doseg največje letne proizvodnje 2,38 milijona ton, Slovci pa je povečalo proizvodnjo črnega premoga v dveh letih od 11.500 na 38.000 ton.

Hitreje kakor vsa prejšnja leta po vojni se je v zadnjih dveh letih razvila proizvodnja električne energije. Čeprav smo imeli lani prav neugodno hidrološko razmere, ki so zahtevale velike redukcije v prvem četrtletju, smo

# Popis kadrov v tovarnah in rudnikih

### Na njegovi podlagi bodo sestavili analize o gibanju delovne sile v industriji in rudarstvu, o delovni storilnosti in izkoriščanju zmogljivosti

Beograd, 21. jan. (Tanjug). V združenih industrijskih proizvajalcev popisujejo kadre, zaposlene v tovarnah in rudnikih, da bi ugotovili stanje zaposlene delovne sile ter preverili njeno kvalifikacijsko in starostno sestavo. Popis bo zajel tudi podatke o tem, ali razporeditev delavcev v tovarnah ustreza njihovim kvalifikacijam in ali je v skladu z določbami tarifnega pravilnika.

Na podlagi zbranih podatkov bodo na pristojnem mestu sestavili več analiz o gibanju delovne sile v industriji in rudarstvu, o delovni storilnosti in o izkoriščanju zmogljivosti. To gradivo bodo porabili tudi, ko bodo sestavljali perspektivni plan šolanja strokovnih kadrov.

### Danes seja Zveznega izvršnega sveta

Na današnji seji Zveznega izvršnega sveta bodo razpravljali o osnutku zakona o rudarstvu, osnutku uredbe o okrajnih skladih za šolanje kadrov v gospodarstvu, o vprašanih splošnega investicijskega sklada v letu 1957 ter o nekaterih drugih gospodarskih predpisih.

Proučevanje kvalifikacijske in starostne sestave delovne sile v industriji bo pokazalo, koliko novih inženirjev ter visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev bomo potrebovali v prihodnjih letih v posameznih panogah proizvodnje. Zbornica bo lahko na podlagi tega gradiva skupaj z organi, ki skrbijo za šolanje kadrov za industrijo in rudarstvo, začela politiko strokovnega šolanja in predlagala morebitne spremembe v sedanjem sistemu strokovnih šol.

V zbornici poudarjajo, da bodo v prihodnje bolj upoštevali tudi razporeditev teh šol, ki jih

bodo dobili kraji, kjer je potreba po njih največja. V zbornici omenjajo primer Trepče in Bora, kjer imajo šole za strokovne kadre za kovinsko stroko, ki pa jim niso nujno potrebne, vtem ko v drugih industrijskih središčih hitro potrebo po takšnih šolah.

Zvezna industrijska zbornica je prek sklada za kadre, v katerega vsako v zbornici včlanjeno podjetje plačuje določeni prispevek, dala v zadnjih dveh letih na razpolago nad pet milijard. Ker pa podjetja niso pravočasno poslala potrebne dokumentacije, so izkoristila samo nekaj nad dve milijardi. Letos kaže, da bodo denar za kadre bolje izkoristili, ker ga bodo razdeljevali nedavno upostavljeni okrajni skladi za kadre. Denar okrajnih skladov bo porabljen za vzdrževanje šol, vtem ko bomo graditve novih šol finansirali iz glavnega sklada za kadre pri Zvezni industrijski zbornici.

PROIZVODNI USPEHI SLOVENSKE INDUSTRIJE V LETU 1956

# 1,9 milijarde kilovatnih ur električne energije

### Povečanje proizvodnje je omogočila boljša preskrba s premogom in elektriko

Slovenska industrija je lani povečala proizvodnjo nasproti prejšnjemu letu za 7,4%. K temu povečanju, ki je predvsem rezultat poslovanja v drugem polletju, je bistveno pripomogla boljša preskrba industrije s premogom in električno energijo.

Slovenski premogovniki so zlasti v zadnjem lanskem četrtletju močno povečali svojo proizvodnjo, tako večinski rudnik od povprečno 100.000 ton mesečno v prvem polletju na 121.000 ton v oktobru, 131.000 ton v novembru in kar 150.000 ton v decembru. Vsega so premogovniki dali za 9% več premoga, namreč 3,73 milijona ton nasproti 3,42 oziroma 3,14 milijona ton v prejšnjih dveh letih. Pri tem je velenjski rudnik lignita dosegel 1,31 milijona ton nasproti 1,12 oziroma 0,89 milijona ton v minulih dveh letih. Tudi rudniki rjavega premoga, ki sicer nimajo tolikšnih možnosti razvoja, so izkazali doseg največje letne proizvodnje 2,38 milijona ton, Slovci pa je povečalo proizvodnjo črnega premoga v dveh letih od 11.500 na 38.000 ton.

Hitreje kakor vsa prejšnja leta po vojni se je v zadnjih dveh letih razvila proizvodnja električne energije. Čeprav smo imeli lani prav neugodno hidrološko razmere, ki so zahtevale velike redukcije v prvem četrtletju, smo

lani proizvedli za 22,5% več električne energije, namreč 1,905 milijonov kilovatnih ur nasproti 1556 in 1223 milijonom v prejšnjih dveh letih, tako da se je samo od leta 1954 proizvodnja povečala za 48%, vendar pa je le s težavo sledila rastoči potrošnji. Kolikšno korist nam nudi zgraditev velike šoštanjske termoelektrarne in razširitev trboveljske, nam pričajo zlasti decembrski podatki. Zrudi nizke vode so v tem mesecu hidroelektrarne dale komaj 82,8 milijona kWh, se pravi manj kakor v prejšnjem decembru, celotna proizvodnja pa je bila navzlic temu za 47% večja kakor pred letom, ker so termoelektrarne proizvedle kar 97,7 milijona kilovatnih ur (lani v decembru 36,3 milijonov kWh).

### NADALJNI RAZVOJ NASE METALURŠKE PROIZVODNJE

Čeprav je zmanjšanje investicij prizadelo našo črno metalurgijo, je leta lani ob delni preusmeritvi vendar dosegla povečanje proizvodnje. Tako so lani slovenske železarnice dale 319.240 ton jekla, t. j. za 3% več. Proizvodnja valjanih izdelkov je sicer nazadovala za 7,2%, pri tem pa se je povečala proizvodnja vlečnih izdelkov za 21,8%. Tudi surovega svinca smo pridobili za 16% več (14.337 ton), surovega cinka za 2% več (13.809 ton) in aluminija za 38% več (11.355 ton). Aluminija bi še več pridobili, če ne bi morali elektralizirati v Kidričevem zaradi stiske za električno energijo v februarju in marcu popolnoma ustaviti.

### MANJŠA PROIZVODNJA CEMENTA

Zaradi zmanjšanja gradbenih investicij, zlasti pa zaradi zakasnitve gradbene sezone so naše cementarne v prvem polletju občutno skrčile obratovanje. Tako je celotna proizvodnja cementa zaostajala za prejšnjim letom za 19% in je dosegla le 185.500 ton. Povečala pa se je proizvodnja zidakov za 4,2% na 124 milijonov

### SKLICANJE SEJE ODBOROV ZA PRORAČUN REPUBLIKSKEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik odborov za proračun Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS sklicuje sejo odborov za petek, dne 25. januarja 1957 ob 18 v prostorih Ljudske skupščine LRS.

Predlog dnevnega reda: Razprava in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1957.

SKLICANJE SEJE ODBORA ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVE REPUBLIKSKEGA ZBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sklicuje sejo odbora za četrtek, dne 24. januarja 1957 ob 18 v prostorih Ljudske skupščine LRS.

Predlog dnevnega reda: Razprava in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1957.

Razprava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča v Raketu.

PRELOŽITEV SEJE ODBOROV ZA GOSPODARSTVO REPUBLIKSKEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Seji odborov za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki sta bili sklicani za četrtek, dne 24. januarja ob 16, sta preloženi za petek, dne 25. januarja ob isti uri.

kosov, prav tako proizvodnja šarmotnega materiala 29% na 39.700 ton. Kemična industrija je lani dala še za 5% več žveplene kisline, namreč 19.560 ton in je s tem dosegla skoraj trikratno proizvodnjo iz leta 1953, medtem ko se je proizvodnja umetnih gnojil zmanjšala za 21% na 44.890 ton, pri čemer pa je bila še vedno za 10.000 ton večja kakor leta 1954. Pomanjkanje električne energije je tudi lani oviralo proizvodnjo kalcijevega karbida, ki je sicer narasla na 17.400 ton, medtem ko se je pred letom 1954 gibala med 21.000 do 23.000 ton. Kovinska industrija je v prvem polletju še premagovala posledice zmanjšanja investicij. Tako je nazadovala proizvodnja železnih odlitkov in železnih konstrukcij, proizvodnja armatur in emalirane posode pa se je proti koncu močno povečala. Kamionov je bilo izdelanih 2020 nasproti 1781 in 1534 v prejšnjih dveh letih.

### 39.330 RADIJSKIH SPREJEMNIKOV

Velik napredek je zabeležila v elektroindustriji razširjena proizvodnja radijskih sprejemnikov zlasti potem, ko so bile sredi leta znižane cene. Tako je bilo v Slovaniji izdelanih lani 39.330 radijskih sprejemnikov nasproti 23.490, 18.660 in 6390 v prejšnjih treh letih. Za široko potrošnjo je bilo izdelanih tudi mnogo več električnih termičnih aparatov, namreč 955 ton nasproti 434 in 151 tonam v predhodnih dveh letih. Tako se je proizvodnja termičnih aparatov od leta 1954 poestorila. Električnih števecv je bilo izdelanih 2545 ton.

DEJAVNOST ZVEZNE KOMISIJE ZA REFORMO ŠOLSTVA

# Osnutek novega šolskega in vzgojnega sistema

### zajema vse oblike in stopnje šolanja ter vzgoje

Zagreb, 21. jan. (Tanjug). Zvezna komisija za reformo šolstva bo v marcu poslala Zvezni ljudski skupščini osnutek zakona o novem šolskem in vzgojnem sistemu v FLRJ. Z novim zakonom bodo urejena najvažnejša vprašanja bodočega sistema in začrtane smernice novega sistema v praksi. Člani zvezne komisije za reformo šolstva so skupaj s širokim krogom prosvetnih in drugih delavcev dve leti proučevali mnoga vprašanja in pomanjkljivosti v dosedanjem sistemu in določili skupno gledišče o njih, razen tega pa so se sporazumeli o vseh glavnih načelih, na katerih naj stoni naš novi sistem šolanja in vzgoje.

Najvažnejše je, je rekel predsednik zvezne komisije dr. Zanko, da je iz dosedanjega dela zrasla povsem določena koncepcija o novem sistemu šolanja in vzgoje mladega rodu in da na podlagi tega dognanj pripravljamo dokumente, ki bodo pred Zvezno ljudsko skupščino in pred našo javnostjo izbrno prikazali vprašanja in perspektive na tem področju.

Dr. Zanko je poudaril, da zajema osnutek novega šolskega in vzgojnega sistema vse oblike in stopnje šolanja in vzgoje. Ze prej so bili izraženi in so prišli v javno razpravo predlogi o organizaciji obveznega osemletnega šolanja ter izobrazbi učnega osebja, v kratkem pa bodo objavljene tudi načrti o organizaciji in problemih strokovnih šol, gimnazij, vzgoje otrok v predšolski dobi, posebnih šol in izobrazbi odraslih. Komisija je zbrala zelo obsežno gradivo, ki bo, če bo Zvezna skupščina sprejela osnutek no-

vega sistema, podlaga za njegovo uresničevanje. Dr. Zanko je poudaril, da so začeli mnogi prosvetni delavci, pa tudi celi šolski kolektivi uporabljati nekatera načela novega sistema, ne da bi čakali na njegovo uzakonitev. To se zlasti dosega s stikarizacijo, ki so jo podlaga vsega novega sistema in v katerih prihaja čedalje bolj do izraza težnja po aktivnem sodelovanju dijakov pri lastni izobrazbi in vzgoji, po bolj sodobnih metodah posredovanja znanja dijakom, po tehnični in praktični izobrazbi, po razvijanju vestranskih in sodobne osebnosti človeka ne glede na njegovo poznejšo poklicno usmeritev. Po mnenju dr. Zanka so to hkrati tudi najvažnejša načela, na katerih stoni novi sistem šolanja in vzgoje mladih ljudi.

Zelo ugodno mnenje o novem sistemu šolanja in vzgoje v Jugoslaviji so že izrekli ugledni tuji prosvetni strokovnjaki, predstavniki organizacije UNESCO.

# Kulturne VESTI

**BEOGRAJSKA OPERA BO GOSTOVALA V WIESBADENU**  
Operni in baletni ansambel Narodnega gledališča iz Beograda bosta letos maja gostovala na tradicionalnem festivalu v Wiesbadenu. Izvajala bosta operi »Boris Godunov« in »Don Kihot«. Iz melodeja poseben baletni večer. Iz Wiesbadena bo odpotovala beogradska Opera še v Firence in Zürich, kjer bo nastopila s »Knezom Igorjem« in »Hovanščino«.

### SEVEČANI KONCERT SKOPSKE FILHARMONIJE

Na sinočnjem koncertu skopske Filharmonije so izvajali simfonična dela makedonskih avtorjev. S tem koncertom je bila zaključena slavnostna počastitev desetletnice ustanovitve Zdrženja makedonskih skladateljev. Zdrženje je v svojem desetletnem obstoju doseglo lepe uspehe, saj je bila v tem času odprta vrsta glasbenih ustanov in glasbenih vzgojnih zavodov. Makedonski skladatelji so se dobro uveljavili in sodijo njihova dela med najboljše jugoslovanske stvaritve.

### SMRT IGRALCA FRANA NOVAKOVIČA

V Beogradu je umrl dolgoletni član beogradskega Narodnega gledališča Fran Novaković. Kot igralec je pričel nastopati že leta 1901 in je bil najprej član nekaterih potujočih igralskih skupin. V Beogradu je nastopal od leta 1928. Nastopil je tudi v vrsti filmov, med njimi tudi v prvem jugoslovanskem filmu »Slavica«. Za svoje delo je dobil vrsto priznanj, med drugimi tudi Red dela II. stopnje.

### KNJIZNA IZDAJA DNEVNIKA D. COSICA

Beogradska založba »Nolite« je založila zadnjo knjigo srbskega pisatelja Dobrice Cosića »Sedem dni v Budimpešti«. Dnevnik, ki ga je avtor znan, tudi pri nas prevedenih romanov »Daleč je sonce« in »Korenine«, pisal v burnih dneh nemirov in revolucije na Madžarskem in so ga pod napisom »Iz neurejenih beležek« ponatisli skoro vsi jugoslovanski časopisi, bo še ta mesec izšel v knjižni izdaji.

### OSKAR DANON BO GOSTOVAL V VZHODNI NEMCIJI

Direktor beogradske Opere — Oskar Danon — bo te dni odpotoval na gostovanje v Vzhodno Nemčijo. Dirigiral bo koncerte in operne predstave v Leipzigu, Dresdenu, na nemškem radiu in v Berlinu. Na svoji turneji bo izvajal dela Verdija, Šostakoviča, Prokofjeva, Bizeta, Debussyja in Brannovica.

### HRVATSKA FILMSKA PODJETJA V LETU 1957

Načrti obeh glavnih zagrebških filmskih podjetij Jadran filma in Zagreb filma za leto 1957 niso majhni. Omenjajo snemanje kar petih celovečernih umetniških filmov, od katerih sta dva že dokončno določena, za ostala pa bodo izbirali med precejšnjim številom obljubljenih scenarijev, osekakor pa bodo to teme iz našega sodobnega življenja. Proa dva filma bosta film o življenju ilegalnega galeca v Zagrebu »Naše poti se ločijo« (režiser Simatović) in filmska realizacija sodobne domače komedije komediograфа Slavka Kolarja »Svojega telesa gospodar«; film bo režiral avtor »Bakonje fra Brne« in »Stojana Mitiš« Fedor Hanžeković.

Poleg teh filmov pa je predvideno tudi snemanje 19 dokumentarnih filmov in 14 risank. Večina dokumentarnih filmov bo posnelo podjetje »Zagreb-film«.

### NUSICEVE KOMEDIJE IN AVTOBIOGRAFIJA V RUSCINI

V Moskvi je nedavno izšla obsežna knjiga komedij Branislava Nušića, v kateri so prevedene njegove komedije: »Gospa ministrica«, »Dre«, »Ljudski poslanec«, »Napaden človek«, »Mister Dollars«, »Sumljiva oseba« in »Hadži Loja«. Zajetna knjiga, ki šteje preko 600 strani, tako s tem izborom lepo predstavlja ruskim bralcem jugoslovanskega komediograфа in hkrati omogoča uprizarjanje teh dokaj značilnih del jugoslovanske dramske književnosti.

Poleg knjige komedij pa je izšel še poseben izbor Nušičevih proze. Knjiga obsega skupno 23 krajših Nušičevih pripovednih tekstov.

### SRBSKE NARODNE PESMI V UKRAJINSKINI

V Kijevu je izšel zajeten zbornik srbske narodne poezije, ki obsega srbske epske in lirčne narodne pesmi. Pesmi so prevajali najodličnejši sodobni ukrajinski pesniki Ivan Franko, Mihajlo Starić, Leonid Pervomajski in Maksim Riški, ki je prevedel največ pesmi in zbornik tudi uredil.

### Sprejet je osnutek zakona o invalidih

Na včerajšnji seji odbora za socialno politiko Zveznega izvršnega sveta, ki ji je predsedoval Moma Marković, so sprejeli osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaških vojnih invalidih, ki ga je sestavila skupna komisija Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za predpise s področja socialne zaščite. Zakonski osnutek so poslali Zveznemu izvršnemu svetu s pripombami odbora za socialno politiko.

Na seji so med drugim obravnavali tudi pravilnik centralnega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov o porabi finančnih sredstev, ki so jih dobili od Zveznega izvršnega sveta v znesku 1.400.000 dinarjev, da bi z njimi zgradili posebne počitniške domove in okrevališča za vojaške vojne invalide.

# Postopoma k cilju

Razširitev socialnega zavaro-Idrijo omogočeno zdravstvenemu vanja na vse zaposlene delavce in kolektivov v Polju, če se ne klisuščenosti in možnost brezplačne zdraviljenja nekaterih boleznih za nezavarovance sta zahtevali stiska in zaradi nje bolj azilski po osoboditvi graditev novih in razširitev prejšnjih zdravstvenih ustanov, predvsem bolnišnic, zdravilišč in ambulant. V zvezi z velikim denarnim poslom, ki jih je družba osako leto namenila za potrebe zdravstvene službe, te razširitve ni bilo moč doseči brez razširitve in še sedaj je o premognih bolnišnicah osnovna težava — stiska zaradi pomanjkanja prostora. Vse do vključno letošnjega leta je bilo treba odložiti gradnjo novih kliničnih bolnišnic v Ljubljani, kani, ki bo zagotovila tej ustanovi potrebam primerne bolnišnice in študijske prostore, za katere pa so potrebni načrti že v izdelavi. Kot lahko presodimo po sedanjih situaciji, bo namreč moč z gradnjo začeti prihodnje leto, ko bo republikanski proračun za zdravstvo razbremenjen dajatev za domala vse večje investicije, ki bodo po predlogu letošnjega proračuna letos zaključene.

Glede na zmerom večje naloge transfuzijske službe, ki jim je bil kolektiv Zavoda za transfuzijo lestežka in o omejenem obsegu kos v sedanjih zasilnih prostorih in ker bo treba te prostore pri gradnji novih kliničnih bolnišnic prve preseliti, bo lani začeta nova staba Zavoda za transfuzijo v Ljubljani letos do zime dograjena in opremljena. Lani je bila to edina odobrena novogradnja in novo poslopje, ki je zraslo na ortu za ginekološko kliniko. Je eden od redkih primerov dobro pripravljen, hitre in cenene gradnje. Z letos predvideno dograditvijo bolnišnice za duševno bolne v Idriji in dokončno ureditvijo begunjske bolnišnice bo zagotovljeno najnujnejše število bolniških postelj za duševno bolne. Ta pridobitev pa je toliko pomembnejša, ker bo s preselitvijo dela bolnikov iz bolnišnice v Polju v

Postopni razširitvi bolnišnic, naglemu vzponu števila ambulant je bilo treba prilagoditi tudi vzgojno zdravstvenega kadra. Medtem ko na splošno ni več toliko pomanjkanja zdravnikov ter se na nagle bližajo evropskemu povprečju, pa še močno primanjkuje srednjega medicinskega kadra, zlasti medicinskih sester. Vse gorje nje in tnanje o pomanjkanju letih ni mnogo pomagalo, ker nam predvsem primanjkuje šol za srednji medicinski kader. Po predlogu proračuna pa se tudi letos namenjena določena osota za gradnjo te šole, ki naj bi vsaj do neke mere pokrila izredne potrebe po srednjem medicinskem kadru. N. M.

# W odsotnosti Angležev

### je Bagdadska zveza odobrila ukrepe OZN na Bližnjem vzhodu

Ankara, 21. jan. (Reuter). — Predsednik turške, pakistanske, iraške in iranske vlade, vlad muslimanskih članic Bagdadske zveze so imeli v Ankari sestanek, na katerem so sklenili sklicati v dveh mesecih konferenco celotne Bagdadske zveze, na katero bi torej prišel tudi britanski delegat. Ta sestanek bo v Karadži, na njem pa bodo obravnavali vprašanja Bližnjega vzhoda. Sedanjemu ankarskemu sestanku je predsedoval predsednik turške republike Delal Bajdar.

### Poplave vzdolž gornje Donave

München, 21. jan. (AFP). Po zadnjih poročilih je gornja Donava prestopila bregove in preplavila velike površine na Bavarskem. Zaradi kopičenja ledu Donava le počasi upada. Led so začeli razstreljevati z dinamitom. Tudi lani v februarju so nastale na Bavarskem poplave, ker je led zajezil reko.

### Studentske demonstracije v Johannesburgu

Johannesburg, 21. jan. (Reuter). Indijski in afriški študenti na johannesburški univerzi so danes začeli stavkati v protest proti rasni segregaciji na univerzi. Povod za stavko je bila objava vlade, da bo odredila za študente več ojašav, toda ločeno za belce in črnce. Izmed 4500 študentov na johannesburški univerzi je bilo v lanskem šolskem letu samo 215 črncev. Demonstracije so se začele tudi v Capetownu.

ze so imeli v Ankari sestanek, na katerem so sklenili sklicati v dveh mesecih konferenco celotne Bagdadske zveze, na katero bi torej prišel tudi britanski delegat. Ta sestanek bo v Karadži, na njem pa bodo obravnavali vprašanja Bližnjega vzhoda. Sedanjemu ankarskemu sestanku je predsedoval predsednik turške republike Delal Bajdar.

O ankarskem zasedanju Zveze je bilo danes uradno objavljeno, da je trajalo dva dni in da so na njem z zadovoljstvom ugotovili, da so se vse angleške in francoske čete umaknile z egiptovskega ozemlja. V poročilu je omenjena tudi resolucija OZN, po kateri mora Izrael umakniti svoje čete iz Egipta na staro demarkacijsko črto. Poročilo pripominja, da te štiri države menijo, da mora OZN prevzeti odgovornost za ohranitev miru na Bližnjem vzhodu. Palestinsko vprašanje je treba obravnavati v okviru OZN in pri tem upoštevati zakonite pravice arabskih dežel. Dežele Bagdadske zveze z zadovoljstvom sprejemajo Eisenhowerjev načrt o ameriški politiki na Bližnjem in Srednjem vzhodu in bodo napovedane ukrepe v celoti podprle. Končno je v poročilu izražena zahteva, naj naftovod v Siriji neutegoma popravijo, da zainteresirane dežele ne bi bile oskodovane.

### Prizadevanja za vrnitev madžarskih beguncev

Budimpešta, 21. jan. (Radio Budimpešta). Predsednik komisije za repatriacijo beguncev Ferenc Estergalios je izjavil, da madžarska vlada ne namerava pritiskati na begunce, naj se vrnejo domov, če tega nečajo. Rekel je, da je komisija za repatriacijo v Avstriji iskreno pojasnila beguncem, kakšen je zdej položaj na Madžarskem, tako da so dobili o njem pravo sliko. Estergalios je izrekel priznanje delegatom OZN.

Beograd, 21. jan. (Tanjug). — V zadnjih 24 urah (od 8. ure večera) jutraj od 8. ure davi) je prebegnilo iz Madžarske v Jugoslavijo 643 ljudi. V Jugoslaviji jih je zdej skupno nad 8600.

# Izguba privilegijev

### glavni razlog, da tuji zapuščajo Egipt

Kairo, 21. jan. Dopisnik agencije »Associated Press«, pravi v poročilu o položaju tujcev v Egiptu, da se je zadnja leta spremenil in da Egiptanci čedalje bolj prevzemajo poklice, v katerih so imeli tuji nekoč monopol. Glavno mesto Egipta dobiva zdej lice pravega egiptovskega mesta. Prej, pravi dopisnik AP, bi bil lahko tujec napadel človeka z nožem vprico egiptovske policije, pa se mu ne bi nič zgodilo. Tujec je lahko tihotopil opij in hašiš in se pri tem posmehoval carinskemu inšpektorju. Tujci so

še nedavno uživali pravico eks-teritorialnosti in sodilo jim je mednarodno sodišče, imenovano »mešano sodišče«, po zakonih, veljavnih v njihovih deželah. Kar se tiče davkov, tuji sploh niso vedeli, kaj to pomeni. Celi njihovi rodovi so živeli v Egiptu, pa niso nikoli sprejeli egiptovskega državljanstva, ker je bilo preveč nerentabilno. Egiptovski državljani so morali namreč plačevati prav velike davke.

Egipt je dežela, v kateri govorijo ljudje arabski jezik. Ni pa še dolgo tega, je rečeno v poro-

čilu, ko je imela večina trgovin v gornjem delu dežele napise v francoskem ali angleškem jeziku. V teh jezikih so bila pisana tudi ulična imena in uporabljali so jih tudi v vladni korespondenci. Neki egiptovski ministrski predsednik je celo slabo govoril arabski. Ni še dolgo tega, ko je bila v Kairu, kjer žive muslimani, nedelja dan, ko so bile vse trgovine zaprte.

Dopisnik AP nadalje ugotavlja, da se je položaj zdej temeljito spremenil. Tujci so podrejani egiptovskim zakonom in, če kaj zgreše, pridejo pred egiptovska sodišča. Ulična imena, vladna korespondenca in pouk v šolah — vse je v arabsčini. Banke in podjetja morajo biti ob petkih zaprta. V vsakem podjetju mora imeti najmanj 85% uslužbencev egiptovsko državljanstvo. Zdej je egiptovsko državljanstvo prednost. Čedalje več Egiptanov si pridobi strokovne kvalifikacije, da lahko zamenjajo tujece v svobodnih poklicih in na položajih, ki so bili prej izključno v rokah tujcev. Na koncu poročila je rečeno, da so vse te spremembe, zlasti pa nedavni napad na Egipt, prisilile tujece, da v čedalje večjem številu zapuščajo deželo, ki postaja egiptovska v pravem pomenu besede.

# Politični in gospodarski program

### ameriških sindikatov spričo nesorazmerja profitov in mezd ter v boju proti konservativcem v Kongresu

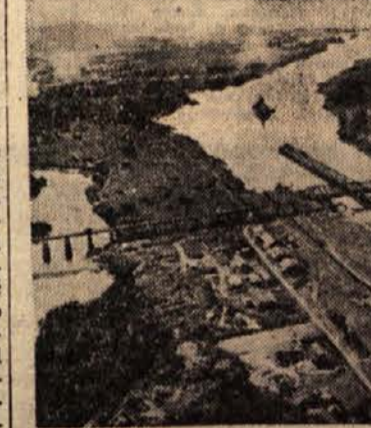
Washington, 21. jan. (Tanjug). Vodstvo združenih sindikatov Ameriške federacije dela (AFL) in Kongres industrijskih organizacij (CIO) sta začela prejšnji teden živahno delati, da bi uresničila skupni politični in gospodarski program. Delegacija vodilnih funkcionarjev teh dveh sindikalnih organizacij je pojasnila predsedniku Eisenhowerju zahtevo, da bi sedanje določbe o

minimalnih mezdah veljale za 20 milijonov delavcev, katerih mezde še zmerom ne dosežejo zakonitega minimuma, kakor tudi da bi se ta minimum povečal. Minister za delo James Mitchell pa se je izrekel proti slehernemu novemu zvišanju mezd, ker se baje boji večjega inflacijskega pritiska. Pač pa je obljubil, da bo vlada poskrbela, da se bo sedanji zakon povsod izpolnjeval.

V pismu predsedniku Eisenhowerju je predsednik Sindikata avtomobilskih delavcev Ruther izpodbijal trditve, da so nenehno naraščanje življenjskih stroškov in inflacijo zakrivil sindikati, ker neupravičeno zahtevajo zvišanje mezd. Ruther v pismu pravi, da podražitev avtomobilov, katerih cene so glavni element v formiranju splošnega indeksa cen, ni upravičena, ker ni posledica večjih proizvodnih stroškov, marveč pohlepa nekaterih velikih družb po profitu. Ruther trdi, da so znatni stroški za poslopje General Motors 20% vrednosti vse prodaje avtomobilov, oziroma najmanj milijardo dolarjev. Z zvišanjem mezd industrijskih delavcev so samo izravnani dohodki s povečanjem življenjskih stroškov in vkladeni s povečanjem delovne storilnosti. Ruther predlaga, naj bi posebna komisija ameriškega Kongresa proučila razmerje med dobičkom, mezdami in cenami.

Predsednik združenih sindikatov AFL-CIO Munny je pozval pristojne predstavnike, naj bi ustanovili novo kongresno koalicijo »na-

prednih demokratov in republikancev«, ki naj bi nastala proti vladajoči koaliciji konservativcev iz obeh strank. V tem vidu Munny edino možnost, da bi izglasovali liberalni program o zidanju šol, o spremembi delavske zakonodaje, o zaščiti državljan- skih pravic črncev in o vsem drugem, kar so konservativci v zadnjih desetih letih bojkotirali.



Te dni so v Panami praznovali 75-letnico Panamskega prekopa. Na sliki pogled na eno izmed zapornih na prekopa

# Živkov o delu in vlogi

### bolgarske Domovinske fronte med množicami v odnosu do ljudske oblasti

Sofija, 21. jan. (Radio Sofija). CK KP Bolgarije je objavil poročilo o svojem plenarnem zasedanju, ki je bilo 12. jan. v Sofiji. Na zasedanju sta poročala sekretar CK Todor Živkov o pomenu in nalogah Domovinske fronte in o sedanjem položaju ter Anton Jugov o reorganizaciji nekaterih ministrstev.

Referat Todor Živkova poudarja, da je Domovinska fronta najprimernejša oblika za široko zbiranje delavcev po mestih in na deželi pod vodstvom KP Bolgarije in za njihovo aktivno sodelovanje v socialistični graditvi. Potem je govoril o dosedanjih uspehih organizacij Domovinske fronte in razložil nekatera vprašanja s področja njihovega dela. Ugotovil je, da so ljudje le poredkoma javno delovali v imenu Domovinske fronte in da je politično delo oživel samo med volilnimi kampanjami. Politični de-

lavci so le malokdaj prišli v stik s množicami in jih redkokdaj pritegnili k aktivnemu sodelovanju v graditvi socializma.

Drugo vprašanje v sedanjem delu organizacij Domovinske fronte je spajanje delovanja Domovinske fronte z delom ljudskih svetov. V mnogih primerih so se organizacije Domovinske fronte spremenile v njihov privesek. Takšna orientacija je nepravilna. Domovinska fronta je družbena organizacija, ki mora sodelovati z ljudskimi sveti, ne sme se pa z njimi tudi organizacijsko spajati. Treba jo je utrjevati kot najširšo ljudsko in družbeno politično organizacijo, da bi bila instrument zveze delavskega razreda, kmetov in ljudskih intelektualcev. Ena izmed najvažnejših nalog Fronte pa je organizacija družbenega nadzorstva nad delom državnih in gospodarskih organov, posebej pa nad delom ljudskih svetov.

## SIVE EMINENCE ANGLEŠKE POLITIKE

# LJUDJE, KI POSTAVLJAJO kralja in ministrske predsednike

(Od našega stalnega dopisnika)

V ponedeljek 7. januarja so časniki poročali, da je lord Salisbury obiskal kraljico. V torkes je zglasil pri kraljici tudi ministrski predsednik Eden. V sredo 9. januarja je Eden sklical izredno sejo vlade, kraljica pa se je v ponedeljek nenadoma vrnila iz svojega gradu v Sandringhamu v Buckinghamsko palačo. Pötem je Eden v sredo popoldne sporočil članom vlade, da bo odstopil in je odšel znova h kraljici. Medtem pa je lord Salisbury v sami predsedniški rezidenci na Downing Streetu po vrsti sprejel člane vlade in z vsakim zaupno govoril. V četrtek popoldne je odšel h kraljici v Buckinghamsko palačo. Istega dne popoldne je kraljica poklicala Harolda Macmillana in mu zaupala mandat za sestavo nove vlade.

Mračna, hipogonistična postava lorda Salisburyja, uglejenega aristokrata, o katerem je laborist Michell rekel, da je »skoraj demokrat, toda ne povsem«, se je za hip prikazala iz polmračne Dorna lordov, potem pa se je spet umaknila v senco. Ljudje so bili zelo radovedni, kaj se je zgodilo za kulissami. Tisk je sklical konec minulega tedna, da v besedi in sliki prikazati bralecem to »sivo eminenco« angleške politike.

### Kdo je lord Salisbury?

Iz doslej objavljenih podatkov o njem sledi približno tole: Robert Arthur James Gascoigne Cecil, peti markiz Salisbury, krajše imenovan lord Salisbury, je potomec ene najvplvnejših angleških družin v zadnjih štirih stoletjih angleške zgodovine. Njen ustanovitelj William Cecil, pozneje lord Burleigh, je utrl pot širši stoletja trajajoči družinski bogatitvi, zapredanju in vplivu na dvoru. Tako rekoč je spravlil na prestol kraljico Elizabeto I. in ji neutrudljivo služil, pri vseh letopisih, »dokler mi niso izpadli vsi zobje«. Njegov sin Robert Cecil je služil Elizabeti kot siva eminenca, skrivaj pa si je prizadeval, da bi spravljal na angleški prestol škotskega kralja Jamesa, sina usmrtenega Elizabetine tekmece Marije Stuart. Pičle tri ure po Elizabetini smrti je postal James kralj Anglije, Robert Cecil pa prvi earl Salisbury, naslov, ki je njegove potomce povzdignil na položaj markizov.

Naslednji dve stoletji so živeli Cecilii tiho in udobno v senči prestola. Pravkaršnja razprava v političnem odboru Generalne skupščine OZN je v glavnem potrdila, da doseženo zblizanje stališč. Ameriški predlog zadržanja pri zajezitvi težnje po kopičenju jedrskega orožja, predlaga ukrepe, ki naj bi preprečili nesadni napad, zmanjšali finančna bremena oboroževanja, usmerili raziskovanje tako imenovanih »medplanetarnih naprav« zgolj za znanstvene in miroljubne namene in slednjim še ukrepe za zmanjšanje sedanje napetosti, kar naj bi olajšalo rešitev odprtih mednarodnih vprašanj.

Sele konec minulega stoletja je eden izmed njih znova stopil v ospredje, aktivno posegel v politično življenje, postal vodja Konservativne stranke in bil za vladajočo kraljico Viktorije trikrat ministrski predsednik. To je bil tretji markiz Salisbury, sed sedanjega lorda Salisburyja. Četrty markiz Salisbury, oče sedanjega poglavarja družine, je manj nastopal v javnosti, pač pa je čvrsto gospodaril v Domu lordov.

### Skupne lastnosti

Eden izmed življenjev je za dni rekel, da »konservativni ministrski predsedniki prihajajo in odhajajo, skupne pa so jim rodbinske vezi z lordom Salisburyjem«. All si lahko s tem pojasnimo izbiro Macmillana namesto Butlerja? Nekateri trdijo, da je bil to odločilni moment, drugi pa pravijo, da je šlo zgolj za naključje. Vsekakor drži, da je ministrski predsednik Macmillan sorodnik lorda Salisburyja, kakor je Eden in kakor je bil Churchill in kakor je po krvi ali zakonskih vezeh blizu 20 konservativnih poslancev v sedanjem Spodnjem domu, da ne računamo članov Doma lordov.

Velikanski politični vpliv lorda Salisburyja je nedvomno daleč od tega, da bi stonel izključno na družinskih vezeh. Tu gre tudi za spretnost, lahkoto in zanesljivost, s katero se lord Salisbury že od zgodnje mladosti zmerom znajde v labirintih angleške politike. Srečno kombinacijo osebnih lastnosti in prednosti te dedne krvi je najbolj označil neki brezimni črnki, ki je rekel: »Lord Salisbury ima politično močrost in izkušnje Herberta Morrisona, le s to razliko, da sodeluje v igri že dobrih 400 let.«

Peti markiz Salisbury je enako vpliven, kakor je bil njegov prednik. Je pa prvi Salisbury in prvi Cecil, ki prav zaradi svojega porekla in zato, ker je poglavar najbolj razpredene in najkvevnejše aristokratske družine v deželi, ne more postati predsednik vlade. Zdej velja v Veliki Britaniji napisano pravilo, da mora biti ministrski predsednik poslanec Spodnjega doma, čeprav so v vladi sami lordi. Ironično in nekoliko žalostno zveni ugotovitev laborističnega časnikarja »News Statesman and Nation«, da je lord Salisbury najboljši ministrski predsednik, ki ga konservativci zdej ne morejo imeti.

### Po »Daily Expressu« leta 2057

Kaj mi potemtakem preostane drugega, kakor da svoj talent, sposobnost, načela in zamisli uporabljam v britanski konservativni politiki iz ozadja in polsenca, kamor so ga potisnile razmere? Govoril so o tem, da bi utegnili postati lord Salisbury zunanji minister. Te napovedi se niso izpolnile. Nekateri časniki, med njimi »Daily Express«, pa še zmerom trdijo, da je ostal Selwyn Lloyd v zunanjem ministertvu samo začasno in da je ta položaj konec koncev pridržan za lorda Salisburyja. V tem primeru bi bil ta mož prvi lord na čelu zunanjega ministertva, odkar je lord Halifax leta 1946 odšel s tega položaja. »Pa tudi če bi prišel na ta položaj kdo drug, zaključuje »Daily Express« ironično, »se bo lahko lord Salisbury tolažil s trdno zavestjo, da bo leta 2057 njegov pravnuk bržčas povabljen v Buckinghamsko palačo, da bi pomagal vladarju izbrati ministrskega predsednika.«

K. Timotijević

# Med Kitajci in Japonci

### Cu En Laj tudi za normalizacijo diplomatskih stikov

Kabul, 21. jan. (Nova Kitajska). Na sprejemu, ki so ga priredili predsedniku kitajske vlade Cu En Laju, se je Cu En Laj neuradno razgovarjal z diplomatskimi zastopniki več dežel. V razgovoru z japonskim veleposlanikom Niuroum je rekel, da »kitajski in japonski prijatelji občutijo veliko veselje, kadar se srečajo, zaradi velikih sprememb, ki so nastale tako na Kitajskem kot na Japonskem«. Japonski veleposlanik je pripomnil, da sta Japonska in Kitajska že dejansko navezali stike, kakor je Cu En Laj odvrnil, da je to važno in da

je treba zdej urediti še normalne diplomatske odnose. Cu En Laj je tudi poudaril pomen nadaljnjih krepitve trgovinskega, kulturnega in znanstvenega sodelovanja med Kitajsko in Japonsko.

V razgovoru z diplomatskima zastopnikoma Saudske Arabije in Irana je dejal, da se ne strinja s tako imenovano »teorijo praznine na Bližnjem vzhodu«, pri čemer sta mu veleposlanika dala prav. »Na Bližnjem vzhodu živi 120 milijonov ljudi,« je rekel veleposlanik Saudske Arabije. »Kako je potemtakem moč govoriti o praznini?«

# OPTIMIZEM IN STRAH

### v mednarodnih prizadevanjih za razorožitev

dobre volje moč najti med njima precej sorodnosti, da so na primer ustvarjene dokaj realistične možnosti za dosego sporazuma glede nadzorstva, ki je bilo vsa povojna leta glavni kamen spopite. To soglasje si je moč zamisliti kot nekakšno kombinacijo nadzorstva na kopnem in v zraku, za začetek seveda na omejenem področju. Tudi za to delikatno vprašanje pa velja »postopna pot«, pri čemer je treba doseči tako stopnjo nadzorstva, ki bi onemogočilo kakršnokoli »agresivno presenečenje«. Korak naprej je tudi dejstvo, da ameriški predlog ne postavlja več nikakršnega »vrstnega reda«, se pravi, da bi moral pred sporazumom o razorožitvi doseči soglasje v kakih drugih vprašanjih, dalje, da se obe strani strinjata glede ravnj, na katero bi bilo treba skriti konvencionalno oborožitev ozir. oborožene sile, in da sta obe soglasni, da tiči glavna nevarnost v jedrskem orožju.

Positivna se zdi tudi zamisel (Lodgeov predlog), da bi se zdej sporazumeli o medkontinentalnih projektilih, ko je razvoj tega orožja še kolikor toliko v povojih. Mnogi namreč menijo, da tudi jedrska oborožitev ne bi

dosegla takih razsežnosti, če bi pravočasno, denimo pred desetimi leti, našli način, ki bi omejil kopičenje in večanje uničevalne moči tega orožja. Razen tega pa nastajanje novih orožij, kakor je ugotovil med razpravo v političnem odboru naš predstavnik dr. Brilej, še bolj zapleta to že itak zelo delikatno problematiko. Omenjeno zblizanje stališč in pozitivne sugestije ustvarjajo realne možnosti, da bi se za začetek dokopali vsaj do omejenih, delnih sporazumov, kakor je to Jugoslavija predlagala že lani v juliju.

države na komaj prebujenih kontinentih (v Aziji in Afriki), ki nujno potrebujejo daljše obdobje, da se notranje utrdijo, da razvijejo svojo državnost, pospešijo razmah svojih proizvodjalnih sil itd.

Sicer pa to konec koncev velja tudi za nekatere velesile, kakor na primer za Veliko Britanijo in Francijo, ki se prav tako dobro zavedata, da bi ju v morebitnem spopadu tisti blok, ki bi zmagal, kolikor je o zmagi v sedanjih atomski dobi sploh moč govoriti, slej ko prej pogoltni, tudi ko bi bili na njegovi strani. Slednjič je tu tudi Kitajska, ki nujno potrebuje daljše obdobje, da se modernizira in gospodarsko dvigne. Naj tako k temu približemo, da si napredka na razorožitvenem področju ni moč zamisliti brez sodelovanja te največje in najpomembnejše azijske sile. Sprejem Kitajske v OZN je zato minimalni pogoj za ploden, pozitiven razvoj »razorožitvene razprave«.

vojno za mednarodni zločin in izrecno naročila Generalni skupščini in Varnostnemu svetu, da si prizadevata za sporazumno rešitev tega za mednarodni mir in varnost življenjsko pomembnega vprašanja. Zato je nujno izkoristiti vse možnosti OZN, da bi speljali razorožitveno vprašanje iz »mrtvega tira«. V tej luči gre tudi ocenjevati sovjetski predlog za sklicanje Generalne skupščine na izredno zasedanje, ki bi razpravljala le o razorožitvi. Taka razprava bi skoraj zanesljivo dala kopico dragocenih pobud, vrhu tega pa je danes popolnoma jasno, da se je v sedanjih razmerah edino v okviru OZN moč sporazumeti o tem osrednjem mednarodnem vprašanju.

Za vse to pa pride v poštev le postopna pot: ne samo zavoljo političnih, marveč tudi zaradi gospodarskih ozirov. Če vzamemo za primer gospodarstvo ZDA, je kazno, da praktično ni moč namreč odtegniti velikanskih narečij za vojsko, če naj ne nastanejo resni gospodarski pretresi. Seveda pa to ne pomeni, kakor to skušajo dokazati določeni krogi, da je »oboroževalna konjunktura« nujna za gospodarsko stabilnost. Velikanska sredstva, ki jih danes porabijo za oborožitev bi bilo namreč mogoče dokaj mnogo vključiti v investicije za pomoč manj razvitim državam. Ze bivši predsednik ZDA Truman je ugotovil, da bi lahko dvig živ-

ljenjskega standarda v nerazvitih državah za 2% zagotovil polno zaposlitev Amerike za dobo 25 let.

Nujno pa je treba čimprej iskreno in resno začeti, ker pri vprašanju razorožitve tako imenovani »status quo« ni mogoč in bi zato nadaljnja jalovost neizbežno pomenila stopnjevanje oboroževalnega tekmovanja, ozir. vrnitev v slepo ulico, kakor je to bilo v obdobju najbolj zaostrene hladne vojne v letih 1948 do 1953. Vprašanja pa se je treba lotiti na novo način. Izkoristiti je treba sleherni priložnost, ki omogoča konstruktivno razpravo, in sporazumeti se najprej o vprašanjih, kjer so se stališča že doslej najbolj zblizala, razen tega pa opustiti propagandno licitiranje in druge podobne blokavske metode, ki le večajo negotovost in dvome.

Seveda je pri tem neizbežna pripravljenost na obojestransko popuščanje kakor tudi odpoved »prikritim ciljem«, natančnejše poizkusom, da bi kdo sedanje razmerje sil spremenil v škodo koga drugega. Vedno je namreč treba imeti pred očmi dejstvo, da bi nadaljevanje oboroževalnega tekmovanja konec koncev pripeljalo samo k »rešitvi«, ki izhaja iz samega bistva oboroževanja, se pravi, do spopada. V atomski dobi pa pri spopadu ne gre več, kakor je to veljalo še pred dvanajstimi leti, zgolj za vprašanje vojne ali miru, marveč še za mnogo več...

OB DOBRI ZBIRALNI ORGANIZACIJI

# Preskrba z mlekom čedalje boljša

### Zdaj si potrošniki le še žele, da bi se mleko pocenilo

Trbovlje, 21. jan. — Po mnogih letih se je slednje preskrba z mlekom v Trbovljah tolikanj izboljšala, da ni več treba iz oddaljenih okrajev (Ptuj) suvažati mleka. Iz radeške občine, kjer so začeli pred nedavnim graditi večjo mlekarno, ki bo opremljena s sodobnimi tehničnimi napravami, dobivajo Trbovlje v zadnjih mesecih dnevno od 800 do 1000 litrov mleka. Na radeškem področju se je torej zbiranje mleka za zdaj prav dobro obneslo. Pokazalo se je, da je to mleko dovolj, le da je organizacija je bila v prejšnjih letih skrajno pomanjkljiva in ravnodušna do potreb v zasavskih potrošniških središčih. Prav stalen je v zadnjem času dobok mleka tudi iz mlekarne na Izlakah, ki daje Trbovljam dnevno od 200 do 300 litrov mleka. Od tam, kjer do nedavnega ni prišel niti liter mleka, prihaja sedaj

vsak dan okoli 1000 litrov! Za to presenetljivo pridobitev gre vse priznanje okraju, ki se je na vso moč zavzel, da bi postala v revidiranih preskrba z mlekom čedalje boljše. Priznanje pa zaslužijo tudi kmetijske zadruge, ki so začele postavljati dobro in solidno zbiralno mrežo.

Razen Radeč in Izlak pa že nekaj mesecev zalaga Trbovlje z mlekom tudi trboveljska kmetijska zadruga. Že to prvo obdobje je pokazalo, da je tudi na tem področju precej mleka, le do njega je bilo treba najti pot ter kmete zainteresirati za stalno dnevno oddajo mleka. S Cebin, Planinske vasi in Kleka dobivajo sedaj Trbovlje dnevno od 300 do 400 litrov mleka. Ugotovitve na samem terenu pa kažejo, da bi moglo področje trboveljske kmetijske zadruge samo dati dnevno vsaj do 1200 litrov mleka, če

bi organizirali zbiranje mleka še v Knezdolu, na Čeah in Podmeji. V tem primeru bi samo trboveljsko področje malone v celoti lahko streglo sedanjemu konsumu mleka v Trbovljah, ki znaša dnevno do največ 1500 litrov.

S prehranjevalnega in zdravstvenega stališča resda ne moremo biti zadovoljni s sedanjo potrošnjo mleka v Trbovljah, ki je več kot minimalna ter bi že samo trboveljski otroci zaslužili več mleka, kot ga sedaj potrošijo vsi Trboveljanci. Nizke potrošnje je deloma kriva nekdanja prehranjevalna tradicija, deloma pa še vedno razmeroma visoke cene. V zadnjem času se je sicer mleko pocenilo za 4 dinarje in stane sedaj 36 dinarjev, vendar pa si potrošniki žele, da bi cena še bolj popustila, kar bi nedvomno precej dvignilo porabo tega nadvse važnega hranila. Če je prejšnji »uvoz« mleka iz oddaljenega Ptuja bistveno vplival na visoko ceno, bo pa treba v prihodnje le pazljivo poskrbeti, da bodo začele kalkulacije popuščati, saj se razdalje od proizvajalca do potrošnika močno skrajšale. A tudi »Vitaminska«, ki v Trbovljah streže potrošnikom z mlekom, bi verjetno mogla še malo revidirati pribitek, ki znaša sedaj 4 dinarje na liter. Razen tega pa bi bilo tudi prav, če bi poklicani poskrbeli, da bi bila kakovost mleka nekoliko močnejša, saj prav v zadnjem času potrošniki neprestano tožijo nad kakovostjo mleka, ki je na vso moč »tenka« in prozorna.

## Iz Mozirja

Te dni imajo v mozirski občini letne občne zbornice vaških odborov SZDL. Od skupno 18 vaških odborov so bili občni zbori že v 8 odborih. Ostali vaški odbori bodo v teh dneh. Februarja pa bo občinska konferenca SZDL.

Letošnji občni zbori so dobro obiskani in tudi razprave so zelo pestre. Politični delavci tolmaričev članom SZDL razna politična in gospodarska vprašanja. V ospredju teh tolmaričev so najvažnejši zadnji mednarodni politični dogodki in družbeni plan za leto 1957. Člane SZDL najbolj zanimajo tiste določbe družbenega plana, ki predvidevajo zboljšanje življenjske ravni naših delovnih ljudi. Na občnih zborih razpravljajo tudi o drugih aktualnih vprašanjih kot so delo KZ, o cenah mesa, o delu organov družbenega in delavskega samoupravljanja. Na občnih zborih volijo člani SZDL nove vaške odbore in delegate za občinsko konferenco. (er)

# Pomanjkanje šolskih knjig in učbenikov

### navdaja s skrbjo starše in šolnike v Primorju

Na zadnjem zasedanju Okrajnega ljudskega odbora v Novi Gorici so odborniki in razpravi v središču vprašanje, ki navdaja s skrbjo številne starše in šolnike v goriškem okraju. Gre namreč za pomanjkanje šolskih knjig in drugih učbenikov, predvsem za gimnazije. V začetku šolskega leta je bila več kot polovica dijakov brez potrebnih knjig, primanjkovalo pa je tudi šolskih dnevnikov in drugih pomožnih pripomočkov za šolnike.

Stanje se tudi v zadnjih mesecih ni dosti izboljšalo. Po obvestilu knjigarnarje in papirnice »Naša knjiga« v Novi Gorici je od skupaj 14 knjig, ki naj bi jih izdala založba Mladinska knjiga, doslej izšla le zgodovina za IV. razred gimnazije in še ta je že razprodana. Od vseh knjig, ki jih je podjetje naročilo v začetku šolskega leta za učence in dijake na Goriškem, Vipavskem in v Brdih, je prejelo le zemljepis za I. razred in nemško vadnico za III. razred gimnazije. Skupaj primanjkuje še 14 različnih knjig za osnovne šole in gimnazije.

## Premalo nadaljevalnih kmetijsko-gospodarskih šol v goriškem okraju

### Obiskuje jih skupaj okoli 250 mladeničev in deklet

V goriškem okraju je začelo konec decembra in v začetku januarja pouk več nadaljevalnih kmetijsko-gospodarskih šol, ki jih po nepopolnih podatkih obiskuje okoli 250 mladeničev in deklet. V tekočem šolskem letu so jih zaradi raznih težav, pa tudi nerazumevanja nekaterih Občinskih ljudskih odborov, začeli ustanavljati pozno ter bodo zato v šolah učni programi nekoliko skrajšani. Pouk naj bi trajal do konca marca. Posebna komisija pri Okrajnem Svetu za šolstvo v Novi Gorici je storila vse potrebno, da jese ni prišlo do podobnega zastoja in naj bi se pouk v prihodnjem šolskem letu začel že 1. novembra.

cejšno zaostalost v tej panogi je v dobrih meri pripisati premajhnemu strokovnemu znanju kmetovalcev, vendar se tega žal marsikje ne zavedajo. Skoraj nikjer ni kekega sistematičnega dela in prizadevanj za vpis mladih v razne šole ter sploh za njeno smotno strokovno izobraževanje. Ob upoštevanju teh dejstev se ni čuditi, da šola v Vipavi zaradi premajhnega števila prijavljenih ni mogla pouka začeti. V središču kmetijske gornje Vipavske doline se je namreč pojavilo le šest mladeničev oziroma deklet. M.

Pomanjkanje šolskih knjig je glavni predmet razgovorov na roditeljskih sestankih, na omenjenem zasedanju OLO pa so odborniki zahtevali, da se s tem vprašanjem seznanijo tudi širša javnost. Sodiijo namreč, da so pri tiskanju knjig sicer velike težave zaradi pomanjkanja papirja in preobremenjenosti tiskarn, toda pri razdeljevanju knjig in učbenikov so bolj oddaljeni kraji prizadeti. Posledice so seveda hude zlasti v obmejnih krajih, kjer bi bilo treba vzgojiti mlajše generacije iz razumljivih razlogov posvetiti še posebno skrb in pozornost. Na Okrajnem Svetu za šolstvo in v podjetju »Naša knjiga« predlagajo, da bi v republiškem merilu osnovali posebno telo ali organ, ki bi skrbel izključno za tiskanje in bolj pravično razdeljevanje knjig. M. D.

# BOGATA BILANCA Rdečega križa v Konjicah

Letošnja bilanca Rdečega križa v Slov. Konjicah je dokaj dobra. Organizacija je na svojem področju vestno opravljala svoje človekoljubne naloge. Dokaz za to je že število članstva, ki se je med letom povečalo od 409 na 515. Odboru se je posrečilo razširiti delovno področje na okoliške kraje, kot na pr. Skalce, Konjicka vas, Breg, Nova vas itd. V Skalcah so ustanovili še pododbor, ki se bo sčasoma prav lahko utrdil in osamosvojil.

Glavno delo organizacije lani pa je bilo usmerjeno na različne akcije, obdaritve in zdravstveno preveščevanje. Samo s hrano so obdarili skoraj 400 ljudi, med katerimi je bilo tudi 50 šolskih otrok iz gimnazije in osnovne šole. Seveda so pri tem pomagale in sodelovale še ostale organizacije v kraju. Hivalno naloge je odbor izvedel tudi

z nekaterimi predavanji in filmom »Napoli čašec«. V tednu Rdečega križa je posebna komisija obiskala več živlinskih obratov in ugotavljala higiensko stanje v njihovih prostorih. V zimskih mesecih pa je predviden še tečaj za noseče žene, kjer bodo predavali o negi in pravilni prehrani dojenčka. Razen tega bo še krojni tečaj, tako da bodo matere lahko na praktičnih primerih videli, kaj je za njihove malčke najbolj primerno. Uspešno se deluje tečaj za prvo pomoč, ki ga redno obiskuje od 25 do 30 kmetičkih deklet. Predavanja so spremljana

večkrat s praktičnimi primeri v prostorih zdravstvenega doma, kar nudi dekletom največ koristnega znanja. Glavni predavatelj v okviru tečaja so zdravnik, babica in medicinska sestra. Na letošnjem občnem zboru so sklenili podobne tečaje za prvo pomoč izvesti tudi v industrijskih podjetjih.

V okviru konjicke organizacije uspešno deluje še podmladek RK na nižji gimnaziji. Ta šteje vseh 10 oddelkov 360 članov. Delo podmladka je usmerjeno na čistočo prostorov in higieno učencev, kar je najboljši pripomoček za njihovo zdravje. Člani podmladka so dokaj aktivni pri raznih akcijah ter so predlanskim zbrali vseje količine sadja in ga poslali podmladkarjem na Jesenice, le-ti so jih obdarovali z drugimi darili.

Na zboru so tudi predlagali, naj bi Konjicani še v večji meri skrbeli za ureditev svojega kraja, ki je v zadnjih letih dosegel lep napredek. Predvsem so člani menili, da bo potrebno misliti na postavitev javnega kopalnice in stranišča, priporočili so občini za namestitve posebnih košaric za smeti, ki naj bi ljudi opozarjale, kam sodijo prazne cigaretna škatlice, umazan papir itd., kar leži zlasti na bolj prometnih točkah vse križem po cesji. L. V.

večkrat s praktičnimi primeri v prostorih zdravstvenega doma, kar nudi dekletom največ koristnega znanja. Glavni predavatelj v okviru tečaja so zdravnik, babica in medicinska sestra. Na letošnjem občnem zboru so sklenili podobne tečaje za prvo pomoč izvesti tudi v industrijskih podjetjih.

V okviru konjicke organizacije uspešno deluje še podmladek RK na nižji gimnaziji. Ta šteje vseh 10 oddelkov 360 članov. Delo podmladka je usmerjeno na čistočo prostorov in higieno učencev, kar je najboljši pripomoček za njihovo zdravje. Člani podmladka so dokaj aktivni pri raznih akcijah ter so predlanskim zbrali vseje količine sadja in ga poslali podmladkarjem na Jesenice, le-ti so jih obdarovali z drugimi darili.

Na zboru so tudi predlagali, naj bi Konjicani še v večji meri skrbeli za ureditev svojega kraja, ki je v zadnjih letih dosegel lep napredek. Predvsem so člani menili, da bo potrebno misliti na postavitev javnega kopalnice in stranišča, priporočili so občini za namestitve posebnih košaric za smeti, ki naj bi ljudi opozarjale, kam sodijo prazne cigaretna škatlice, umazan papir itd., kar leži zlasti na bolj prometnih točkah vse križem po cesji. L. V.

večkrat s praktičnimi primeri v prostorih zdravstvenega doma, kar nudi dekletom največ koristnega znanja. Glavni predavatelj v okviru tečaja so zdravnik, babica in medicinska sestra. Na letošnjem občnem zboru so sklenili podobne tečaje za prvo pomoč izvesti tudi v industrijskih podjetjih.

V okviru konjicke organizacije uspešno deluje še podmladek RK na nižji gimnaziji. Ta šteje vseh 10 oddelkov 360 članov. Delo podmladka je usmerjeno na čistočo prostorov in higieno učencev, kar je najboljši pripomoček za njihovo zdravje. Člani podmladka so dokaj aktivni pri raznih akcijah ter so predlanskim zbrali vseje količine sadja in ga poslali podmladkarjem na Jesenice, le-ti so jih obdarovali z drugimi darili.

## KORISTNI PREDLOGI pred bližnjo turistično sezono

Številne kritične pripombe na račun prepoznih priprav za turistične sezone bodo letos, kot vse kape, odpadle. To velja vsaj za Koper, kjer so že lani določili cene penzionov ter se pomenili o perspektivi in nekaterih drugih vprašanjih. Ta in prihodnji mesec pa bodo priprave še bolj popešili, saj predvidevajo, da bo letošnji priliv domačih in tujih gostov na koprsko obalno področje večji kot vsa leta po osvojitvi.

V sklop priprav sodi tudi posvetovanje, ki ga je sredi minulega tedna organiziral Okrajni svet za cestni promet v Kopru in ki so se ga udeležili tudi zastopniki avtobusnih podjetij in koprskih turističnih ustanov. Največ je bilo govora o slabem lanskem poslovanju potovalnega urada Adrie, ki je pomanjkljivo organiziralo prodajo vozovnic in rezervacij, se premalo zanimalo

za ureditev dobrih poslovnih zvez z drugimi potovalnimi uradi in premalo skrbelo za izboljšanje svojega kadra. Zaradi raznih pomanjkljivosti je odpadlo lani več že napovedanih izletov s ladjami, bilo pa je tudi več drugih primerov nerentabilnega poslovanja.

Precej je bilo govora tudi o vprašanju rentabilnosti avtobusnega podjetja Primorje v Piranu. Ker se to podjetje bavi v glavnem le z organizacijo prevozov na kratkih obmorskih relacijah, so nekateri člani sveta predlagali, naj bi se združilo s podjetjem Slavnik v Kopru. Gospodarski računi namreč kažejo, da je obstoj dveh avtobusnih podjetij ob morju neutemeljen, saj bi lahko osnovna in proizvajalna sredstva v enem večjem podjetju mnogo smotrnejše uporabljali. Pač pa bi bilo primerno, da bi v prostorih podjetja Primorje ustanovili servisno postajo za hitra popravila avtomobilov, za garažiranje in za druge potrebe. Servisna služba je namreč v koprskem okraju zelo pomanjkljiva in bi bilo treba misliti na ustanovitev servisnih postaj ne samo ob obalnem pasu, temveč tudi v Postojni, Sežani in Ilirski Bistrici.

Na posvetovanju je zastopnik podjetja SAP sporočil, da namravajo v letošnji turistični sezoni upostaviti 6 do 8 dnevnih zvez med Ljubljano in Piranom. Dva avtobusa bosta imela direktno zvezo z Mariborom, dva pa z Gorenskjo.

Nekateri kmetijski strokovnjaki v Pomurju se zavzemajo, da bi v okrajnem središču odprli kmetijski zavod ali kmetijsko postajo z ustreznim laboratorijem za analiziranje zemlje.

V ustanovljeni kmetijski postaji bi se ukvarjali zlasti s prečimimi problemi kmetijstva, ki prevladuje v pokrajini. Razen drugega bi proučevali tudi sortna semena, jih zamenjavali, delali poskuse pri krompirju, koruzi, žitu in na travnikih. Postaja bi se morala tudi odločno zavzeti za pridelovanje stisnjenih krmnih rastlin (krmni otrovt in podzemna koleraba) in sploh za količinsko povečanje kakovostne krme, ki je razen selekcije glavni pogoj za še večji napredek živinoreje.

Okrajna kmetijska postaja v Murski Soboti?

Nekateri kmetijski strokovnjaki v Pomurju se zavzemajo, da bi v okrajnem središču odprli kmetijski zavod ali kmetijsko postajo z ustreznim laboratorijem za analiziranje zemlje.

V ustanovljeni kmetijski postaji bi se ukvarjali zlasti s prečimimi problemi kmetijstva, ki prevladuje v pokrajini. Razen drugega bi proučevali tudi sortna semena, jih zamenjavali, delali poskuse pri krompirju, koruzi, žitu in na travnikih. Postaja bi se morala tudi odločno zavzeti za pridelovanje stisnjenih krmnih rastlin (krmni otrovt in podzemna koleraba) in sploh za količinsko povečanje kakovostne krme, ki je razen selekcije glavni pogoj za še večji napredek živinoreje.

Društvo prijateljev prirode v Ljutomeru

V Ljutomeru so na pobudo občinskega sindikalnega sveta pričeli ustanavljati društvo prijateljev prirode. Trgovski uslužbenci in delavci so že ustanovili prvo društvo »Priekija«, za ustanovitev društva pa se pripravljajo še ostale sindikalne podružnice v mestu in delovni kolektivi Vinogradniškega gospodarstva pri Jeruzalemu.

Razen za širjenje delavskega turizma se bodo ustanovljena društva zavzemala tudi za ustanovitev turističnih postojank pri Jeruzalemu in v drugih krajih, ki so po svojih značilnostih in lepota privlačni za domače in tuje turiste.

## Sklad za boj proti alkoholizmu

Občinski ljudski odbor v Divači je sklenil, da bodo odslej 2% davka na promet z alkoholnimi pijačami vlagali v sklad za boj proti alkoholizmu. O tem sklepu se je pomenil na redni seji tudi okrajni svet za socialno varstvo v Kopru in priporočil, naj podoben sklad ustanove vse občine v okraju. Vsihna pripravek naj bi bila od 2 do 5% od davka na promet s alkoholnimi pijačami.

Okrajni svet za socialno varstvo je razen tega razpravljal tudi o letošnjih proračunskih predlogih občinskih svetov za socialno varstvo. V večini primerov so predlogi višji od lanskih proračunov, ker nameravajo letos posvetiti večjo skrb preprečitvenemu socialnemu varstvu. Gre predvsem za ustanavljanje novih šolskih in mladinskih klubov ter izboljšanje patronatske službe. Hkrati bo treba misliti tudi na zvišanje podpovr tuberkuloznim rekonvalescentom in otrokom padlih borcev.

Člani sveta so razpravljali tudi o vprašanju podpovr starim in onemoglim. Čeprav je teh podpovr v okraju okrog 600 in pravej obremenjujejo proračun, je vendar treba povedati, da so podpore v mnogih primerih prenizke in bi jih bilo treba zvišati. Ob koncu se je s podpril predlog okrajnega sveta za finance, naj bi občinski ljudski odbori prevzeli nadzorstvo nad socialnimi zavodi. Le-ti bi namreč imeli bolj neposreden vpogled v delo teh ustanov, kakor okrajni svet.

## Iz Vojnika

Občinski Svet stanovnjaške skupnosti je na petkovi seji sprejel sklep o pospešitvi pripravljanih del za gradnjo stanovnjaške bloke v Vojniku, a čimer bi bila saj delno omiljena stanovnjaška stiska. Ker pa Svet stanovnjaške skupnosti kot investitor nima dovolj sredstev za gradnjo, upa, da mu bo manjkajoči kredit odobril Okrajni ljudski odbor Celje.

Komunalna dejavnost v vojniški občini je precej živahna. Na sednji seji je Svet za komunalno sklenil, da letos izvede regulacijo potoka Jesenice v Frankolovem, s čimer bo onemogočeno poplavljanje. Na pridobljenem prostoru bodo uredili zasedalni okoliš za gradnjo delavskih stanovnjaških hiš.

Z ostrom na ravnanju se hmeljarstvo v vojniški občini, je postalo perečo vprašanje pomanjkanje hmeljskih sušilnic. To stisko bodo rešili z gradnjo šestih hmeljskih sušilnic. Potrebna finančna sredstva bodo nudile kmetijske zadruge, del kredita pa bo prispeval tudi Himesad Zalec.

Na pobudo občinskega odbora Vojnika je bil letos opravila izsuševalna dela na travnikih v Ivenici. Lastniki te neprodne zemlje so z veseljem sprejeli to pobudo.

Zveza borcev občine Vojnik je podelila stipendije 34 otrokom padlih borcev. S tem je odbor omogočil nadaljnji študij dvanajst učiteljskim, dvema dijakoma ekonomskega tehnikuma, dvema študentom medicinske šole ter enemu učencu železniške šole. Ostali stipendisti obiskujejo gimnazijo in osnovno šolo. Vse krajevne organizacije ZS posvečajo posebno skrb tem otrokom ter so zadolžile svoje člane, da skrbno spremljajo vlogo in šolske napredovanje vsakega otroka padlega borca, šolo-obveznim otrokom, ki nazadnje v učnja, nudi učiteljsko inštrukcijo.

## Molzni stroj, umetna valilnica in trsnica

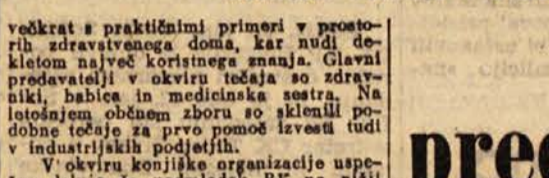
Okrajni sklad za pospeševanje kmetijstva v Mariboru je lani presegel načrt dohodkov za 5 milijonov dinarjev, pri izdatkih pa so precej privarčevali, saj je ostalo neizbravanih 8 milijonov dinarjev, ki so bili določeni za zdravljenje nalezljivih bolezni v primeru epidemije, in manjši zneski v nekaterih drugih postavkah. Precej so prihranili pri nabavi plemenskih bikov, ki so bili cenejši, kot so predvidevali, za okrog 25%.

Letos je začel sklad za pospeševanje kmetijstva s 27,7 milijoni dinarjev, kar je zbral lani. Upravni odbor pravi, da je takšno poslovanje normalno, kajti sicer bi bil do sprejetja okrajnega družbenega načrta brez sredstev. Na zadnji seji so sestavili načrt za uporabo teh sredstev v prvem četrtletju, vtem ko bodo letni načrt naredili takrat, ko bo že določeno, s kakšnimi sredstvi bodo razpolagali.

Skoraj eno petino sredstev so predvideli za živinorejo, in sicer za selekcijo 2 milijona dinarjev, za nabavo plemenskih bikov kot dotacije rejcem 1,3 milijona dinarjev in za nagrade rejcem bikov 300.000 dinarjev. Te nagrade bodo delili za lani, doslej pa se niso mogli sporazumeti, ali jih naj dajo samo tistim rejcem, ki redijo bika daljšo dobo čez pogodbeni rok, ali tudi tistim, ki jih rede samo 3 mesece.

Nobeno kmetijsko gospodarstvo v okraju razen kmetijske šole še nima molznega stroja. Zato so določili za nabavo prvega takega stroja 300.000 dinarjev, kar

Savinjsko nabrežje v Celju



je približno ena tretjina cene, dve tretjini pa bo plačal kupec. Predvidevajo, da bo prvi molzni stroj kupilo Kmetijsko gospodarstvo Limbuš, ki redi okrog 50 dobrih molznic. Tak stroj bo zmanjšal stroške pri reji živine.

Lani je Okrajna zadruga zveza za Maribor zgradila valilnico piščancev z enim inkubatorjem. Letos bo začela valilnica obratovati že s tremi inkubatorji. Ker pozimi in v zgodnji pomladi večkrat odklopijo električni tok, bo valilnica morala dobiti posebno napeljavo od transformatorja. Za napeljavo elektrike in za nekatere druge naprave v valilnici je določenih v skladu za pospeševanje kmetijstva 700.000 dinarjev, da bi do začetka valilne sezone lahko vse uredili.

Z 2 milijona dinarjev bodo uredili tudi Trsnico Zrkovci, in sicer streho ter armature v matičnjakih. Trsnica meri 9 ha in ima trenutno celo preveliko proizvodnjo, ker je obnova vinogradov prepočasna. Namen trsnice pa je, da bi krila potrebe tudi ob pospešeni obnovi vinogradov.

Nekatera kmetijska gospodarstva nimajo lastnih sredstev za adaptacijo starih stavb, niti ne morejo dobiti kredita, čeprav bi z mnogo manjšimi stroški lahko zadostili enakim potrebam kot z novogradnjo. Da bi pomagali takim gospodarstvom in še za arondacije ter vzdrževanje mladih nasadov do rodnosti, so določili v okviru sredstev sklada za prvo četrtletje 8 milijonov dinarjev. Ostala sredstva so razdelili za druge potrebe. P. J.

## Nagrajevanje šoferjev želijo vskladiti

Razna podjetja nagrajujejo šoferje po različnih kriterijih. Nekatera jih uvrščajo celo med pomožno osebje kot čistilke. Šoferji sami ne morejo mnogo storiti za to, da bi si priborili tisti položaj v kolektivu, ki bi ga s svojim delom zaslužili. Kako naj si nekaj šoferjev zagotovijo svoje pravice v kolektivu z več sto ali celo tisoč delavci, če jih le-ta neče razumeti? Posledice so zelo velike razlike v nagrajevanju v posameznih kolektivih, kar ne navdušuje šoferjev k vestnemu delu.

V mariborskem okraju ima Zdrženje šoferjev okrog 1500 članov. Le-ti so naredili izpit, ki je potreben za to, da so jim šoferjsko stroko priznali za poklic. Razen teh je v okraju še okrog 2500 šoferjev nižje kategorije, pri katerih je nagrajevanje še manj urejeno in vsklajeno.

Odbori združenja so na pobudo članov večkrat razpravljali o neurejenosti nagrajevanja šoferjev. Ker prav v tem času podjetja popravljajo svoje tarifne pravilnike oziroma pripravljajo nove, jim je Okrajni odbor združenja šoferjev in mehanikov priporočil, naj bi določila nagrade šoferjem po enotnem kriteriju. Ustrezno nagrajevanje bi bolj navezalo šoferje na delovna mesta, povečalo pa bi tudi njihovo storilnost in vestnost pri delu.

Po predlogu Združenja šoferjev in avtomehanikov je treba pri nagrajevanju upoštevati razen kvalifikacije, ki je izražena v kategorijah in ki naj služi za osnovo, še strokovnost in šolsko izobrazbo ter pogoje dela. Tisti šoferji, ki vozijo pretežno po slabih ali gozdnih cestah, naj bi prejeli večjo nagrado kot tisti, ki vozijo večinoma po dobrih cestah. Upoštevati bi bilo treba tudi leta službe, kajti starejši šoferji so bolj izkušeni in navadno tudi bolj resno opravljajo svoje delo. Predlog obravnava tudi terenski dodatek in dnevnice.

ferjev. Ker prav v tem času podjetja popravljajo svoje tarifne pravilnike oziroma pripravljajo nove, jim je Okrajni odbor združenja šoferjev in mehanikov priporočil, naj bi določila nagrade šoferjem po enotnem kriteriju. Ustrezno nagrajevanje bi bolj navezalo šoferje na delovna mesta, povečalo pa bi tudi njihovo storilnost in vestnost pri delu.

Po predlogu Združenja šoferjev in avtomehanikov je treba pri nagrajevanju upoštevati razen kvalifikacije, ki je izražena v kategorijah in ki naj služi za osnovo, še strokovnost in šolsko izobrazbo ter pogoje dela. Tisti šoferji, ki vozijo pretežno po slabih ali gozdnih cestah, naj bi prejeli večjo nagrado kot tisti, ki vozijo večinoma po dobrih cestah. Upoštevati bi bilo treba tudi leta službe, kajti starejši šoferji so bolj izkušeni in navadno tudi bolj resno opravljajo svoje delo. Predlog obravnava tudi terenski dodatek in dnevnice.

ferjev. Ker prav v tem času podjetja popravljajo svoje tarifne pravilnike oziroma pripravljajo nove, jim je Okrajni odbor združenja šoferjev in mehanikov priporočil, naj bi določila nagrade šoferjem po enotnem kriteriju. Ustrezno nagrajevanje bi bolj navezalo šoferje na delovna mesta, povečalo pa bi tudi njihovo storilnost in vestnost pri delu.

Po predlogu Združenja šoferjev in avtomehanikov je treba pri nagrajevanju upoštevati razen kvalifikacije, ki je izražena v kategorijah in ki naj služi za osnovo, še strokovnost in šolsko izobrazbo ter pogoje dela. Tisti šoferji, ki vozijo pretežno po slabih ali gozdnih cestah, naj bi prejeli večjo nagrado kot tisti, ki vozijo večinoma po dobrih cestah. Upoštevati bi bilo treba tudi leta službe, kajti starejši šoferji so bolj izkušeni in navadno tudi bolj resno opravljajo svoje delo. Predlog obravnava tudi terenski dodatek in dnevnice.

# O MARIBORSKI OPERI

INTERVJU Z DIREKTORJEM OPERE DIRIGENTOM JAKOVOM CIPCIJEM

Če hoče karkoli zvedeti o mariborskem življenju, je najbolje, da se napotita k direktorju mariborske Opere in direktorju Mariborske filharmonije Jakovu Cipciju. Znan dirigent, ki je mnogo let delal s Slovensko filharmonijo v Ljubljani, je v pretekli sezoni sprejel mesto direktorja mariborske Opere. Od takrat je mariborska Opera zaživela s novim poletom.

Nasel sem ga v gledališču, kjer predvzemam vse dneve in večere. Ni čuda zato, da sem komaj ujel čas med dvema vajama, ki jih je imel s orkestrom, za tale kratke pomenke:

Zanima me predvsem programska politika. Prav gotovo delate po določenem načrtu, prilagojenem mariborskim kulturnim razmeram in potrebam.

»Repertoar mariborske Opere je prilagojen zmogljivosti našega ansambla obenem pa zahtevam in razmeram Maribora. Tako smo prisiljeni uprizarjati največ del iz tako imenovanega železnega opernega repertoarja, ker ta dela gredo in jih publika želi. Pa ne samo to: Pri letošnji uprizoritvi Mozartove »Figarove svatbe« sem videl, kako pomembno in važno je za razvoj in napredovanje ansambla tako delo klasične operne literature. Ob enem je treba misliti tudi na to, da bi morda s kakršnim drugim delom tvegali dva ali tri mesece dela.

Glede repertoarja še tole: letos nameravamo uprizoriti od slovenskih del Svarovega »Prešerna«, glede jugoslovanskih opernih del pa se držimo stalice Društva slovenskih glasbenikov, ki se je izrazilo za zamejavo slovenskih in jugoslovanskih opernih del. O slovenskih opernih delih ne bi mogel reči, da jih publika ne želi, saj smo lansko leto uprizorili Poličevega »Desetega brata« kar šestnajstkrat, kar je vsekakor za Maribor mnogo. Na letošnji repertoar je znan: dosedanji predstavami »Andrea Čenerja« (predsezona), »Figarovi svatbi«, »La Bohème« in baletu Čajkovskega ter Korsakovega bodo sledile pre-

miere: »Manon«, »Prešeren«, »Aida«, »Mignon« in »Rigoletto«. Kot vidite, so vse stvari za občinstvo. V načrtih za kasneje pa imamo tudi Menottijevega »Konzulca«.

— Ko že govorimo o občinstvu, bi rad vprašal še o vaših uspehih pri pridobivanju novega opernega občinstva, zlasti iz delavskih vrst?

»V tej sezoni imamo 300 novih abonentov. Skupno je sedaj enajst abonmajev, od teh šest mladinskih in eden abonma za upokojeince. Za premierski abonma je dosti zanimanja zlasti iz okolice Maribora, Ptuja, Ruš in od drugod. Med publiko pa nam primanjkuje delavcev. Najbrž so temu vzrok zaposlenost, delo in tudi premajhna glasbena vzgoja. Kazalo bi uvesti koncerte v podjetjih in v tovarnah. Poskušali smo že nekaj nastopov v podjetjih, vendar vedno trčimo ob prevelike materialne težave. Kljub temu bomo najbrž že v tem mesecu obiskali Ravne, v dogovoru pa smo tudi s Slovenskimi Konjicami za eno operno predstavo. Kajpak po svoje vpliva na obisk opere tudi majhno gledališče, saj imamo samo 450 mest avditorija. Kot že rečeno, pa bo treba za pritegnitev delavcev za operno umetnost storiti več kakor doslej.«

— Že bosen pogled na vaš letošnji repertoar kaže, da so to sama zahtevna in težja dela, ki terjajo predvsem dobro izvedbo. Kako je v tem oziru s vašimi solističnimi močmi in s orkestrom?

»Ko sem prišel v Maribor, je bila Opera brez pravega tenorja, pa tudi z drugimi solisti ni bilo najbolje. Bili smo prisiljeni na gostovanja iz Ljubljane in Reke, kar pa je bilo drago, obenem pa tudi dokaj negotovo. V pretekli sezoni pa smo si dokaj pomagali sami; uspešni debuti Svagljeve, Zrimškove, Pertotove, angamza dveh novih tenoristov Pakovca

in Zornika nam omogočajo izvedbo tudi najzahtevnejših opernih del. Manjka nam samo še en bas (za uprizoritev letošnje »Aide« smo zaprosili basista Merlaka iz Ljubljane) in bariton. V zvezi s nastavitvijo novih opernih moči često zadevamo ob problem tako imenovane province, saj je boljše pevce zelo težko dobiti, po drugi strani pa je tudi domače boljše pevce težko obdržati v Mariboru. Vendar bi lahko rekli, da te province ni več. Tu je delo, veselje do dela in tu so tudi rezultati.

Letošnja gostovanja smo preskrbeli, tako zaradi občinstva kakor zaradi primerjave s domačimi pevci. Poleg že omenjenega Merlaka, ki bo pel v »Aidi«, bodo gostovali še Vidmarjeva, Lipušček, Korosec in tržaška pevka Ondina Otta, naši stalni gostje, ki v vsaki sezoni pojejo nekaj predstav v Mariboru.

Operni orkester je popoln. Morda bi bilo dobro okrepitev godala, a sedanjim potrebam mariborske Opere ustreza tudi sedanja zasedba. Dobro je, ker je orkester popoln in stalen, kakor je stalen dirigent, ki dela s orkestrom. Moram reči, da ima orkester odlično voljo, kakor tudi delovno disciplino, s čimer nadomestijo razne tehnične slabosti. Že po enem letu, odkar sem v Mariboru, se vidijo lepi rezultati, saj je orkester v tem letu znatno napredoval. Težave pa imamo z instrumenti, saj so stari, defektni, zlasti slabo pa je s pihalci. Za sedaj ni deviz za nabavo novih instrumentov. Morali pa bi misliti tudi na to, saj je naša Opera pač na meji in imamo tudi v tem pogledu določene obveznosti do tujine in do sebe.«

— Slišati je bilo, da mislite v letošnjem letu razširiti orkester in obnoviti gledališče. Ali je to res?

»Predvideno je, da bodo hišo obnavljali v etapah. Letos je prvi na vrsti oder, potem pa bo treba povečati tudi avditorij. Obupno je zlasti stanje v garderobah, pa tudi avditorij, ki sprejme komaj 450 gledalcev, že zdavnaj več ne ustreza potrebam Maribora, še manj pa bo ustrezal pri takem naglem razvoju v bodoče. Ker je zaradi prostora dovolj možnosti za razširitev avditorija, je upati, da bo tudi ta problem v prihodnjih letih zadovoljivo rešen. V tem pogledu imamo tudi ob oblati svoj podporo, seveda v mejah razpoložljivih sredstev. Eden najbolj težkih problemov mariborskega gledališča je vsekakor oder, saj je med nami in Dramo

pravcata bitka za oder za vaje. Prejšnji mesec so bile na primer štiri premiere, dve dramski in dve operni, tako da je bil oder neprenehoma zaseden. Treba se je bilo in treba se je boriti vsako minuto za oder.«

— Na kraju bi vas kot direktorja mariborske Filharmonije vprašal še za delo mariborske Filharmonije.

»Mariborska filharmonija je sestavljena iz opernega orkestra, profesorjev Glasbene šole in nekaterih dobrih amaterjev. Filharmonija ima v načrtu letos sedem abonmajskih koncertov, razen teh pa še en vokalni koncert in dva koncerta za mladino. To je mnogo, saj je to isti orkester, ki je že tako mnogo, če ne preveč zaposlen v Operi. Program koncertov je prilagojen solistom in gostom dirigentom, teža pa je kajpak na klasični koncertni literarni literaturi. Abonentov za simfonične koncerte ni mnogo. Koncerti pa so kljub temu vedno dobro obiskani, in kar je najbolj razveseljivo, na vsakem koncertu je polna galerija — mladine.«

— Kaže, da ste kar preveč zaposlen v Mariboru, Morda bi hoteli povedati še besedo, dve o sebi?

»V Mariboru se zelo dobro počutim, ker vsi delajo z dobro voljo in vsi žele, da napredujejo. To pa je tudi moj cilj.«

Končati vsa morala: medlo se mi je sopeset k vaji. T. PAVČEK



Sentjakobsko gledališče v Ljubljani uprizarja že ves mesec z uspehom Grimm-Skufčičovo pravljeno igrjo »Janko in Metka«. Doslej so imeli že 11 predstav, ki si jih je ogledalo okrog 5000 gledalcev. Ob novoletni želji je bilo pet predstav posebej za ljubljanske šolske otroke. Na sliki: prizor iz tretjega dejanja, Zdenka Bevc kot Metka in Bojan Burnik kot Janko.

## »Knjige imajo svoje usode«

OB RAZSTAVI REDKOSTI ANTIKVARIATA CANKARJEVE ZALOŽBE

V petek večer so povabljeni kulturni delavci videli v knjižarni Cankarjeve založbe v Wolfovi ulici v Ljubljani redko in prazavpravn edinstveno razstavo. Njen namen je bil prikazati kulturni pomen antikvariatov in odpreti globlje poglede v samo funkcijo teh ustanov, ki se mnogim zde zgolj trgovskega značaja. V resnici pri antikvariatih ne gre samo za trgovino, temveč združuje dober antikvariat knjižarniške in ljubiteljsko zbirateljske posele. Star pregovor »Habent sua fata libelli« doživlja morda ravno v antikvariatih dan na dan svoje uresničenje. Tu se namreč včasih slučajno, največkrat pa po zaslugi dobrega antikvarja sistematično zbirajo redka in najredkejša književna dela, prvotiski in morda celo unikati starejših dob in pisateljev. Usoda knjige se v dobrem antikvariat nikakor ne zaključuje, temveč nasprotno — iz njega jo vodi pot v prave roke.

Petkov večer v Wolfovi ulici je prikazal kulturno funkcijo antikvariatov na posebni razstavi prvotiskov in knjižnih redkosti iz dobe nemške klasične in romantične. Razstavo je organiziral prizadevni vodja antikvariata Cankarjeve založbe tovariš Stefan Tausig in je to le ena od razstav, ki so v nšrtu. Zbrane goste je pozdravil urednik Cankarjeve založbe književnik Božidar Borko; z lepim nagovorom je orisal pomen antikvariatov in se ustavil tudi pri slovenskih tiskih, ki danes spadajo med posebne dragocenosti. Razen literarnozgodovinske imajo taki tiski tudi veliko denarno vrednost, saj na razstavi ni bilo knjige, ki bi bila vredna manj od 200 švicarskih frankov. Bile so pa na ogledu tudi knjige, ki so pomembne v evropskem merilu. Poudariti je treba, da so bili vsi razstavljeni primerki zbrani na ozemlju Jugoslavije, kar pričča, da pri nas nismo brez knjigoljubov. Nedvomno je v Jugoslaviji mnogo takih skritih zakladov, ki jih bo samo prizadevanje zbirateljev, antikvar-

jev in bibliotekarjev otelo pred neprimerno usodo, za katero stoji dostikrat neznanje in zanikrost. Cankarjeva založba pripravila s svojim antikvariatom, čigar katalogi so danes znani in priznani v vseh ljubiteljskih in znanstvenih krogih, vrsto podobnih ogledov. Prvi bo čez nekaj tednov ogled francoskih prvotiskov iz istega razdobja.

Zaradi znamenitosti in pomembnosti posameznih razstavljenih del je nemogoče, da bi se ustavljali pri posameznih tiskih. Morda bi samo po kronološkem redu našli nekaj imen. Videli smo dela Lessinga, obširno razstavo Goethejevih tiskov in raznih njegovih prevedenih del, Herderja, Schillerja, Kanta, Bürger-

ja, Kleista, oba Schlegla, Heineja itd. Kot kuriozum razstave naj omenimo dve lepo opremljeni knjigi, ki sodita med največje redkosti. To so spisi pruskega kralja Friderika Velikega, in sicer njegove »Počas divers« in »Mémoires«. Friderik je namreč s precejšnjim zanimanjem gledal na nemščino in je pisal v francoščini. Ta pruski aristokrat je bil nekaj časa prijatelj Voltaira, svoje spise pa je dal tiskati posebno diskretno. Med kuriozitetami so bili tudi Lessingovi prevodi Voltairovih drobnih zgodovinskih spisov.

Razstava, kakršna je bila pred nami, v tej obliki najbrž ne bo nikdar več prišla med nas. Zapustila pa je v nas lep vtis.

IZ LJUBLJANSKIH KINEMATOGRAFOV

## Filmska fantastika

Filmska kultura sodobnega gledalca je na veliko nižji stopnji kot je bila še pred petindvajsetimi leti, ko je iznajdba zvoka izpodrinila nemi film. Izrazna sredstva nemega filma so zahtevala od gledalca, da je bolj pozorno sledil dogajanju na platnu kot njegov današnji potomec. Morda bo skušal kdo to upravičiti s togeano ugotovitvijo, da se je takrat abeceda filmskega jezika šele ustvarjala, medtem ko je danes docela izpopolnjena in je dosegla zenit svojega razvoja. Ampak temu ni tako. Iznajdba zvoka, baro in različnih nohih sistemov od vstavitve na Cine-mascopa, so čista filmska izrazna sredstva zaenkrat samo osiromašila. To seneča se ne pomeni, da v zadnjih desetletjih niso posneli niti enega pomembnega umetniškega filma. Teh je bilo kar precej, toda njihove kvalitete so le z majhnimi izjemami predvsem na področju literature, igralske in glasbene umetnosti, dočim so bili dosežki v montaži,

slikovni kompozitiji, v prehodih med posameznimi posnetki, se pravi na področju filmskih izraznih sredstev kaj klavirni.

Ta uvod se nam je zdel potreben za boljše razumevanje francoskega filma »Marjana moje mladosti«, ki je prav zaradi spoje togeane formalne obdelave današnjemu gledalcu tuj, najpogostejši celo nerazumljiv. Čeprav ima zgodba kolikor toliko realni okvir, je njena filmska upodobitev od take mere nasičena s simbolnimi elementi, filmskimi pripodobami in asociativnimi prizori, da lahko označimo stil filma »Marjana moje mladosti« kot filmsko fantastiko. Torej gre za drzen poskus, ki očitno koketira s podobnimi prizadevanji na področjih drugih umetnosti, predvsem literature. Vprašanje je, ali je ta poskus uspel. Če upoštevamo že omenjeno dejstvo, namreč, da filmski ustvarjalci še več kot dve desetletji nemalej moramo odgovoriti na zastavljeno vprašanje pritrilno: poskus je docela uspel. Vendar, pripomniti moramo, da je stal režiser filma »Marjana moje mladosti«, znan Duvivier, pred nenapadno težko nalogo, kateri ni bil povsod kos. Predvsem ni bil dosleden, se pravi, da ni znal natančno razmejiti filmsko dogajanje o resničnem svetu od sanj in fantazije. Skozi ves film je ohranil realistično fotografijo, ki je šla na rovač nad resničnostjo prizodig-njenih prizorov, ki jih je reševal z rekviziti: živalmi, scenografijo in glasbo. Njegova napaka pa je bila v tem, da je precejšnjo zmožnost dojemanja sodobnega gledalca. Le-ta največkrat ostane ob gledanju filma neprizadet, ali se o najboljšem slučaju naveduši za kak lep posnetek, filma o celoti pa ne razume. Zarko Petan

## Gledališki zgodovinar dr. Slavko Batašič

Dr. Slavko Batašič hrvaški pisatelj, dramatik, gledališkar in gledališki zgodovinar, praznuje to dan v hrvaškem narodnem kazališču poseben jubilej: 35-letnico, odkar je 1921 začel sodelovati v hrvaškem osončnem gledališču v Zagrebu. Sodeloval je v tem gledališču v raznih upravnih in umetniških funkcijah ter se je kot scenarist dr. Branka Gavella preisknal tudi kot režiser. Med tem časom pa je dočel študij umetnostne zgodovine, večkrat potoval po Evropi, napisal v več knjigah nekaj značilnih evropskih potopisov ter izdal še druge knjige, ki ga kažejo kot pesnika, novelista, romanopisca itd. Dve drami »Kornar trije 1935, ki je dobila Demetrovo nagrado in so jo za Zagrebom uprizorili tudi v Brnu in Pragi, ter »Mesec je svetel po Steinbeckovem romanu (terali so šel po letu 1945 v Zagrebu, Zadru, Splitu, Dubrovniku in Novem Sadu) pa izpričuje njegovo dramsko oblikovalno nadarjenost. Poleg tega, da je Batašič sodeloval med obema vojnama v številnih hrvaških revijah in svoje sodelovanje nadaljeval po vojni, je urejal več hrvaških gledaliških časopisov. Pri tem je začel objavljati hrvaške študije in dokumentarno gradivo iz zgodovine hrvaškega gledališča, področje, ki se mu je po Osvobodilni vojni, ko je prevzel vodstvo Arhiva Hrv. nar. kazališča v Zagrebu (zarodek hrvaškega gledališkega muzeja) in ko je postal profesor na hrvaški igralski akademiji, docela po-

svetilo. Že njegova prva večja publikacija tega področja (Stanislavski v Zagrebu, spomini in dokumenti, 1948) je kazala značilnosti njegovega gledališkega zgodovinarstva. Očitno dolgoletno prijateljsko sodelovanje slovenskega gledališča s hrvaškimi in zlasti sodelovanje številnih slovenskih igralcev in pevcev v hrvaških gledališčih je privedlo tudi dr. Batašiča do področnega študija slovenske gledališke zgodovine in do prijateljskih zvez s slovenskim kulturnim življenjem. J. T.



Arsovski Radoslav: »Mat z bolnim otrokom«

## ARBORETUM VOLČJI POTOK

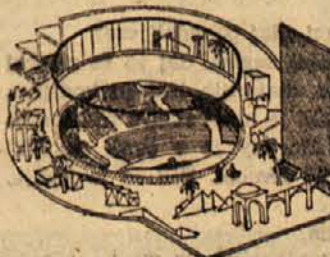
V založbi »Kmečka knjiga« v Ljubljani je izšlo kot izdaja Fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo Univerze v Ljubljani reprezentativno delo ARBORETUM VOLČJI POTOK. Napisal ga je kurator tega arboretuma ing. Ciril Jeglič. Avtor, ki je strokovnjak na področju parkovne dendrologije in pejsažne arhitekture, je v tej knjigi temeljito obrazložil pojem in nalogo sodobnega arboretuma. Arboreti postajajo namreč s svojimi pregledi živega drevja tudi pomembna središča prirodoljubne botanike in so močna opora za uporabno proučevanje drevja (dendrologijo). Na arboretum Volčji potok je še mlada ustanova, ki so jo poklicali v življenje kulturne in gospodarske potrebe nove Jugoslavije. Poleg strokovno dendroloških nalog ima tudi kulturno prosvetne naloge za široko javnost. Ideje, na katerih se ustvarja naš arboretum, so rojene iz naših potreb. Njegov razvojni načrt, vsebina in oblika pa so nujno zrasli z našimi razmerami. Namen knjige je predvsem pokazati nastanek, zamisel in dosedanje delo Arboretuma Volčji potok, obenem pa naj bo posredno tudi pripomoček za dendrološke delavce in strokovnjake. Delo ima 200 strani in 140 slik iz Arboretuma Volčji potok ter iz raznih drugih arboretumov po vsem svetu. Na koncu so tudi povzetki v francoščini, angleščini in nemščini.

## Podoba modernega gledališča

Ze več let je sedanja oblika gledališkega zboru podobnega odra predmet kritike pri gledalcih strokovnjakih in ne manj pri občinstvu. Nanjo lahko gledamo kot na umetniško in sociološko prežvečeno dediščino dvorskih časov. Stevilni bolj ali manj uspešni režijski poskusi v zadnjih letih, da poteka predstava deloma pred zaveso, deloma celo v avditoriju ali iz orkestra, dokazuje, da je volja do novih oblik pri uprizorjanju odskih del močnejša kot kdaj prej. Stara prostorska koncepta gledališča z ložami lahko pri novih gledaliških poskusih rabi le kot izhod za silo. Pri zasnovi starega gledališča dejansko ni možen preboj k novi prostorski konceptu.

V Nemčiji in v Avstriji so po vojni obnovili mnogo starih gledališč. Nekatera z ogromnimi sredstvi. Pri tem pa gledališča niso ničesar pridobila. Dejansko imamo tam opravka spet s starim baročnim gledališčem v novi preobleki, pri čemer so to »moderno preobleko« v Nemčiji kritizirali še bolj kot odrske naprave same. Pri tem je v osnovi brez pomena ali sta zunanja in notranja arhitektura take hiše prilagojeni sodobnemu okusu. Dokler srce gledališča, oder, ne zadobi popolnoma novega obraza, bodo vse tako imenovane nove gradnje teklo po starih kolektivnih.

doseči samo s investiranjem novih, tehničnih in strojnih naprav. Nasprotno Prevelike gledališke hiše, prenatrpane z odskriimi stroji, še daleč ne pomenijo dobrih pogojev za moderno gledališče. Zakaž v trenutku, ko si pričanja tehnika podrejata ustvarjajočega človeka na sceni kot svojega sužnja, je v nevarnosti ves umetniški izraz. Pač je možno z veliko uporabo tehnike in tem ali drugim primeru posredovati prav zanimive optične učinke, trajno pa to vendarle otopi igralske in gledalčeve fantazije. Kljub novim gradnjam je razvoj gledališča na svetu v nekakem zastoju



Gledališče s 1100 do 1200 sedeži za vrtilni plošč in s krožnim odrom, razdeljivim v spremenljive scene v skupni dolžini 130 metrov.

in zato se zdi, da je dozorel čas za nova prostorska načela: manj naskopice tehnike, več prostora!

Arhitekt Erwin Stöcklin iz Basla je napravil načrt za gledališče v krogu, ki po sodbi pomembnih umetniških osebnosti pomeni neko novo pot. Oblikovalci projekta se v njem odločajo za zavesno v krogu. Ta torej nadomešča doslej nepremično odsko odprtino. To premično odprtino je zdaj zaveso možno v poljubnem izseku postaviti na poljubnem kraj krožnega odra. Parter z občinstvom se zaokretno tako, kakor je trenutno postavljen za- stor. Kajpak je mogoče dvigniti tudi ves zastor, tako da je odstr vsi krožni oder.

Režiser lahko razpolaga z vsem odrom ali samo z njegovim delom. Prva posledica take preureditve je predvsem, da odpade neprijetno spreminjanje prizorišč, kar dostikrat moti vse predstavo. Vsa inscenacija je namreč postavljena na odru že pred predstavo. Med igrjo drži zastor in z njim avditorij od slike do slike, podobno kot neke vrste presenečenje, ki ga poznamo kot važno izrazno možnost filma. Prednost takšne nove odrske zasnove ne zagotavlja le kontinuiran potek predstave, temveč tudi veliko koncentracijo umetniškega izraza. S

preprosto napravo je mogoče vseci »partier« napraviti raven, prenesli se- deže na krožni oder in uprizarjati ustrezajoča dela v obliki grško-rim- skega gledališča v areni. V takem primeru je mogoče število sedežev povečati. Takšna gledališka hiša pa bi bila kot nalašč tudi za komorna dela.

Novo gledališče bi bilo v temelju drugače oblikovano in bi odnos med odrom in avditorijem slonel na drugih predpostavkah. Občinstvu dostopni prostori ne bi izgubili svojega slovenskega značaja. V svaričen zgled navajajo ponesrečene avditorije brez tiste prave atmosfere, kakršne najdemo pri velikih novih nemških gledališčih, katerih suhoparna in čisto neatraktna arhitektura občinstvu pravzaprav ne more priarati in ustvariti pravega vduha. Čeprav je ta projekt nov, vendar dopušča uprizorjanje vseh tistih del, ki jih že doslej gledamo na starem odru. Izrasita prednost projekta pa je tudi v tem, da bi bila njegova izvedba bistveno cenejša od gradnje gledališča prežvečene tipa in bržkone cenejša od adaptacije zastav- relih hiš. Za gledališkega umetnika pa je pomembno seveda tudi to, da zastarela oblika odra ni več edina, ki jo ima na razpolago. Novo gledališče v krogu bo na doslej nesuluten način lahko izpolnjevalo stilske zahteve vsakega odrskega dela. Njegove pridobitve, ki kajpak zahtevajo umetniški občutek za stil in za ekonomijo na srečo ne obstoje v obogatitvi odrskega prostora s strojnimi napravami in brez fantazije, temveč so rezultat povsem nove rešitve odrskega prostora. Ob vsem spoštovanju stare tradicije evropskega gledališča se zdi, da taka rešitev polagoma postaja vprašanje dneva. (Po članku dramaturga Freda Altana, Basel)

## Knjige in revije

BORIS ZIHERL: UMETNOST IN MIŠELNOST. Založila Državna založba Slovenije v Ljubljani 1956. Strani 87 + (I), 8.  
ALOJZ REBULA: VINOGRAD RIMSKE CESARICE. Opromil Grega Košak. Založila Založba Obzorja v Mariboru 1956. Strani 281 + (VII), 8.  
DESET LET LJUDSKE TEHNIKE SLOVENIJE, 1946-1956. Izdal Glavni odbor Ljudske tehnike Slovenije. Opromil in uredil Ivan Špehar, brošurani ovitek. anez Trpin. Ljubljana 1956. Strani 106

# Zakaj spor v našem vaterpolu?

Razgovor z dr. V. Poličem, zveznim kapetanom naše državne reprezentance

Ze nekaj let je čutili neka nasprotja med našimi reprezentanti vaterpola in trenerjem Grkiničem. Ta nasprotja so telesa navznoter moštvu, a po vrnitve z olimpijskih iger so prišla tudi v javnost. Posamezni igralci pišejo in dajejo izjave tisku, da je trener Grkinič preveč tog, da dela po zastarelih metodah in da bi ga bilo treba izmenjati, češ da bi tako lahko dosegli celo večje uspehe. Zaposlili smo zveznega kapetana dr. Vlada Poliča, naj nam odgovori na nekaj vprašanj v zvezi z nezadovoljstvom posameznih igralcev in javno razpravo o tem v tisku.

— Nekateri reprezentante so nezadovoljni s trenerjem Grkiničem. Kaj je temu vzrok in v čem je bistvo prepričanja?

— Za to je več vzrokov. Je dejal dr. Vlado Polič: »Mi nimamo zimskega bazena, naši pogoji so zelo teški. Naše delo je vedno prekinjeno, je trdo in za forsirano. Telo, da ni dovolj kvalitetno v naših pogojih obranili v razmerju do tujih ekip, ki imajo mnogo boljše delovne pogoje. Večina igralcev ni navajena na konstantno delo v klubskih pozicijah. Ekonomski razmere ne dovoljujejo posameznikom, da bi si ustvarili vsake vrste kategorije, ki bi ga lahko uporabljali za športno aktivnost. Posamezniki so v letih, tako pride do zasitosti, zaradi tega postanejo lagodni. Mlajši pa se žele prebiti in izvajajo nanje nenehne pritiski. Ti starejši igralci igrajo nepre, ker bi opustitev vaterpola pomnila zanje tudi zmanjšanje življenjske ravnali. To vse skupaj, s še nekaterimi vzroki, ustvarja napeto ozračje.

Po drugi strani je dejstvo, sicer zelo žalostno, da mnogo mladinskih delavcev po letih čuti neuspeh vaterpola, ker bi to potrdilo njihove bolj dovršene teorije in boljše metode treniranja in ravnanja z moštvom. V takih atmosferah tudi sedanje vodstvo nima podpore za mirno delo. To se najbolje čuti sedaj, ko so prav po uspehu v Melbournu vzdignili vik in krik, s kaj bi šele bilo, če uspeha ne bi bilo, in to v času, ko pripravljamo za veliko tekmovanje v Trófea d'Italiae.

## Brzojavke

● **SIDNEY, 21. januarja.** (AP). — Avstralski plavalec John Devitt je na tekmovalstvu v Sidneju, v bazenu, dolgem 55 jardov, preplaval 110 jardov v času 55,3 sek., kar je doslej najboljši rezultat na svetu na tej progi. Olimpijski zmagovalce na 100 m prosto Henriksa ma rezultat 55,5, toda strokovnjaki pravijo, da Devittov čas 55,2 ustreza na 100 m času 55,4. Na tem tekmovalstvu je olimpijski zmagovalce na 400 in 1500 m prosto Avstralec Rose preplaval 1500 m v času 17:38,3, kar je drugi rezultat na svetu na tej progi.

● **RIO DE JANEIRO, 21. jan.** (Reuter). Madžarsko nogometno moštvo Honved bo odigralo v Braziliji v januarju še dva tekmi. Večina igralcev bo zaprosila za azil v Mehiki, nekateri pa se bodo verjetno vrnilli na Madžarsko, kot je razumeti iz brzojavke Boziska, ki jo je poslal svojci ženi iz Južne Amerike.

● **Buenos Aires, 21. jan.** (Reuter). V veliki avtomobilski dirki 1000 km v Buenos Airesu je zmagal Italijan Luigi Musso z avtomobilom »Ferrari«. Progo je prevzeli v 6 urah 10 minutah in 29,9 sek. 2. Stirling Moss (Anglija) z avtomobilom »Maseratti« 6:11:34,4. 3. Castelletti (Italija) 6:11:40,4. Argentince Fango je z avtomobilom »Maseratti« odstopil v 80. krogu zaradi poškodbe na motorju. Argentince Cabalen je kmalu po startu zavil s steze in poškodoval nekaj gledalcev, sam pa je nepoškodovan z drugim vozilom nadaljeval vožnjo.

● **BEograd, 21. jan.** Hokejisti beograjskega Partizana so odstopali v Torino, kjer bodo jutri igrali proti drugoplasirani ekipi letošnjega prvenstva. Italije »Flata«. Hokejisti »Flata« bodo takoj po tekmi odstopali s Partizanom v Beograd in odigrali povratno srečanje.

● **ZAGREB, 21. jan.** V času druge gimnastike v Zagrebu bo tudi 36. kongres mednarodne gimnastične federacije. Kongres bo trajal od 6. do 8. junija letos.

● **BEograd, 21. jan.** Na skupščini Boksarske zveze Jugoslavije, ki se je končala sinoči, so sklenili, da bodo moštveno tekmovali za državno prvenstvo po sistemu lig, podzveznih republiških in zveznih tekmovalj. Predvideno je srečanje državne reprezentance z Zahodno Nemčijo v mesecu maju in Francijo v oktobru ter evropsko prvenstvo v Pragi v maju.

● **JESENICE, 21. jan.** Včeraj in danes je bilo na Jesenicah tekmovalje za prvenstvo Hrvaške v hokeju na ledu. Novi prvak Hrvaške je laniškoletni prvak »Zagreb«, ki je premagal moštvo Dvrdoljca iz Varaždina z 10:3. Dvrdoljci pa je premagal Mianost s 3:2. V četrtek bo na Jesenicah tekma »Ljubljana« : »Jesenice« v okviru republiškega prvenstva.

PATRICK QUINTIN

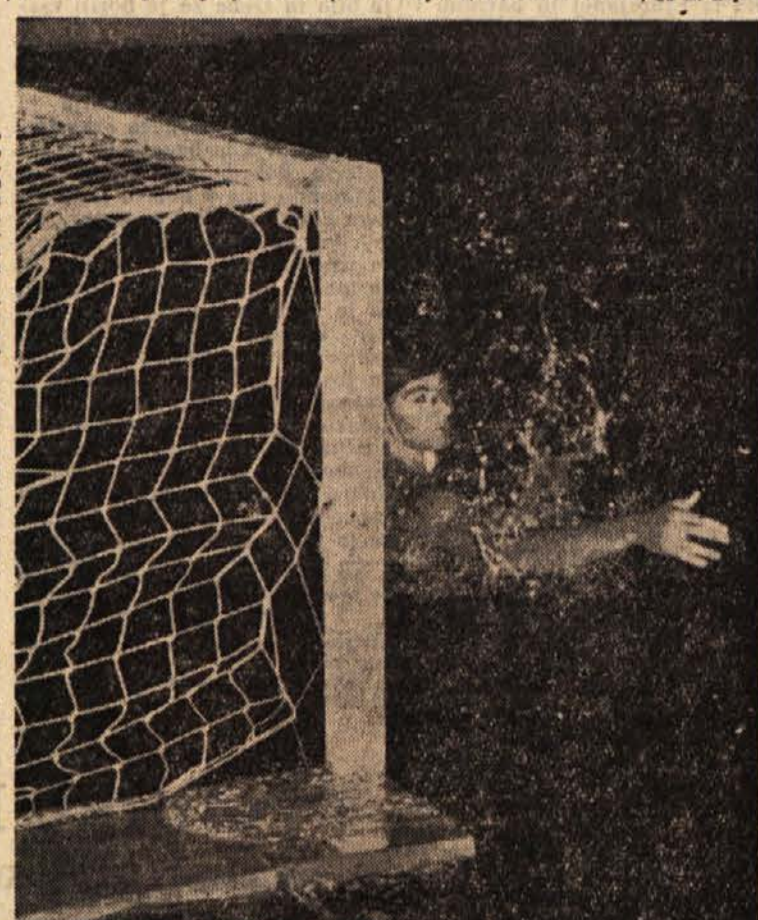
# ISCEM

## SAMEGA SEBE

38

— In vi se tako razburjate zaradi tega? Od same ljubezni do mene?  
 — Poslušaj, če ostaneš brez denarja, mar misliš, da ti bo to pogodu?  
 Pogledal sem Murney in zadelo se mi je, kakor da mi je komaj opazno prikimala.  
 — Vam pa je denar zagotovljen. V primeru, da ostanem jaz brez njega? — sem vprašal.  
 — Seveda, — mi je mirno odgovorila gospa Friend.  
 Murney je vrglo s stola.  
 — Nikar jim ne verjemi! — je vzkliknila. — Zdaj, ko ste že začeli, morate do kraja.  
 Kar odleglo mi je. Moja zaveznica se je odločila in se je pred vsemi postavila na mojo stran.  
 — Torej to pomeni, da gre za vašo korist? — sem ostro zastavil.  
 — Seveda, — mi je odgovorila Murney.  
 — Murney! — je zavpila gospa Friend, da bi jo ugnala in priporavila k molku.

je o tem vsaka razprava odveč. Po drugi strani je skupnost zelo podpira vaterpoliste. Lani smo izdali za pripravo in srečanja reprezentance okoli deset milijonov. Vendar se ne bi smelo dogajati, da bi od posameznika zahtevali, naj ponovi trening, ki ga je slabo opravil.



Dejstvo pa je, da je bil prav ta igralec eden od najboljših na olimpiadi. Odprto vprašanje je, ali bi to bil, če ne bi bilo »stogosti in krutosti« trenerja.

— Odnos sil v svetu je danes takšen, da se ne more več govoriti o slabih ekipah. Skoraj vsa tujstva so si pridobila precejšnjo rutino in vedo, kako je treba delati. Ker pa imajo boljše pogoje, se bo to kmalu odrazilo tudi na njihovem plasmanju. To pomeni, da moramo mi še bolj sistematično in resno zavahati rokave ter delati. Ako posamezni igralec tega ne želi, ali pa ne morejo, se indja ne bo ustavila zaradi enega telesa, kot se ni doslej. Če pa ne bomo delali tako marljivo in vztrajno, ne bomo napredovali in ostali nas bodo kmalu prehiteli.

— Ali je plavalna zveza Jugoslavije razpravljala o možnosti, da bi treniral reprezentančno moštvo neki drugi strokovnjak?  
 — Kolikor mi je poznano, PZJ ne razpravlja o tej možnosti. Kljub vsem eventualnim pomanjkljivostim trenerja Grkiniča (da nikdar ni nasmegjal, da je preveč tog itd.), smo z njegovim poizvedovanjem sodelovanjem dosegli uspehe v posebej način, da se spori med igralci in trenerjem rešujejo v tisku. Plavalna družina je doslej pokazala dovolj zrelosti in je rešila že več problemov, pa bo rešila tudi tega, tako kot je to najboljšje za hodočnost jugoslovanskega vaterpola, a ne posameznikov. Takšno je mnenje zveznega kapetana dr. Vlada Poliča.

## IZENAČENE MOČI

V sredo, 23. januarja se boša ob 20. uri na Gospodarskem razstavišču pomerila stara ljubljanska tekmeča ljubljanskih olimpijcev v kosarki. To bo prva prava uveljavljena kosarska tekma, ki se bo kmalu nadaljevala z velikim turnirjem mest, gostovanjem naših najboljših kosarjev na Kitajskem in drugimi podobnimi prireditvami. Zato je štiri tekme najboljših ljubljanskih kosarjev, ki se že nekaj mesecev marljivo in vestno pripravljajo v dvoranah na Taboru, med prva preskušnje moči za letošnjo sezono. Vendar pa to ne bo le pripravna tekma, saj velja tudi kot druga v vrsti sedmih tekem za pokalno tekmovalje »IT«.

Vsakovrsto je še v spominu živahna in razburjiva prva tekma, ki ji ni manjkalo tudi lepših trenutkov in ki se je končala z zmago Olimpijcev 90:84. Tudi prva lestvica najboljših strelcev, ki tekmujejo za pokal Olimpijcev (Zupančič 22, Daneu 18, Kapelj 17, Kandus 16), kaže, da so bile moči kar se da izenačene. Le odstotek realiziranih strelcev napak govori o večji izurjenosti strelcev »Ljubljane«: 77,77%:56,25%.

Tokrat bo »veliki ljubljanski derby« začeljen še z »malimi«: Odrad — Svoboda. Člana slovenske lige imata pred seboj še marsikak nepopravnan račun.

Zmagovalci v smuku — člani: Miklavc (Crna) 1:38,0; mladinci: Leskovec (Crna) 1:56,9; mladitke: Dronenk (Crna). Slalom — člani: Srebotnik (Fužinar) 59,4; mladinci: Leskovec (C) 1:06,1; mladitke: Zdove (Prevalje).

Na Ravnah je bilo prvenstvo Industrijske metalurške šole. V teku na 500 m je zmagal Urnavt 19,51, v veselastrumu Arcep, v skokih pa Šostarič s 198,9 točke (12,15). Vsi zmagovalci so prejeli lepe knjižne nagrade uprave šole.

Zmagovalci v smuku — člani: Miklavc (Crna) 1:38,0; mladinci: Leskovec (Crna) 1:56,9; mladitke: Dronenk (Crna). Slalom — člani: Srebotnik (Fužinar) 59,4; mladinci: Leskovec (C) 1:06,1; mladitke: Zdove (Prevalje).

Na Ravnah je bilo prvenstvo Industrijske metalurške šole. V teku na 500 m je zmagal Urnavt 19,51, v veselastrumu Arcep, v skokih pa Šostarič s 198,9 točke (12,15). Vsi zmagovalci so prejeli lepe knjižne nagrade uprave šole.

Toda Murney se že ni več ozirala nanjo. In kar vrelo je iz nje: — Gabite se mi z vašimi lažmi! Gordy je pil, Selena ga od tega ni mogla odvrtiti kakor tudi ne ti ne jaz. Oče nas je imel vse za krive, ker se nismo zadosti borili proti satanu. Tako je rekel. Torej nas je spravil vse na isto barko. Če Gordy tone, bomo mi z njim. — Obrnila se je k mepi: — Tako, vidiš, takšna je ta štorija. Malo je simpatična, toda resnična. Jaz nisem mogla več!

Pričakoval sem izbruh dneva in jeze, toda niti gospa Friend se ni zdrznila. Nasprotno, obvladala se je. Se celo pogled se ji je upokojil.

— Murney ima prav, — se je okrenila k meni z glasom, kakor da bi bila premagana. — Bila sem krivična, ko sem poslušala zgolj glas svoje materinske ljubezni. Ne morem misliti nate drugače kakor na svojega otroka in ne maram te spomniti, da si bil človek, ki ni mogel biti odgovoren. Toda bila bi žalite, ko bi ti še dalje prikrivali stvari, kakršne so zares.

— Tako, to torej pomeni, da ste mi zdaj povedali vse? Sliši me je smeh. Malone mi je ušel naglas. Saj so še zmeraj skrivali pravo resnico. Le da so bile zdaj njih laži neškodljive. Zdaj nisem bil več v kleščah morilca, ki je hotel zvaliti name svoj zločin. Zdaj je bil po sredi denar. Murney je v svoji deklisiki prenašnjivosti pretiravala. To niso bili demoni. Bili so le ljudje, ki so se znašli v hudih zagati.

Gospa Friend me je pazno motrila.  
 — Zdaj ko vse veš, ali nam hočeš pomagati? To bo tudi v tvojo korist, kaj ne?  
 — V mojo korist? Hočete reči v korist Gordyja Frienda? Gospa Friend se je zdrznila. Knut in Selena sta se sunkoma ozrla vame.

# V celjskem okraju več kot 4000 organiziranih smučarjev

Če upoštevamo, da je na področju celjskega okraja več kot 4000 organiziranih smučarjev (od tega je največ mladine), potem je povsem razumljivo, da je okraj dobil svojo podzvezo. Z reorganizacijo štajerske smučarske podzveze (vanjo je bilo vključeno več okrajev), je nastala tudi nova — Celjska smučarska podzveza, ki sedaj neposredno skrbi za razvoj zimskega športa v številnih samostojnih klubih in društvih »Partizan«.

Celjska smučarska podzveza bo letošnji sezoni poskrbela za ustanavljanje smučarskih klubov po večjih šolah, kjer so v okolici ustreznih pogojev za smučanje. Predvidoma bodo ustanovili 10 takih klubov. S tem se bo število organiziranih smučarjev še povečalo. Za smučarje v celjskem okraju je tudi poveljavno, ker so zelo aktivni v društvih »Partizan«. Tu gojijo predvsem smuške teke in skoke. Podzveza se zaveda, da je za mlade smučarje treba usposobiti čim več vadijteljev. V ta namen so tudi priredili tečaj za smučarske vadijtelje na terenih blizu Moziške kočice. Hkrati je tu še tečaj za smučarske sodnike.

Prihodnje nedelje bodo smučarji celjskega okraja imeli okrajno prvenstvo v klasičnih disciplinah (teki, skoki). To tekmovalje priredi Smučarski klub Partizan — Rudar Velenje. Okrajno prvenstvo v alpskih disciplinah pa bo pripravil »Partizan« Sentjur pri Celju, im sicer na smučišču na Reševem. Razen tega bo še četverboj štirih smučarskih podvez in to v tekih, skokih in v alpskih disciplinah. Prav tako bodo društva samostojno priredila več manjših smučarskih tekmovalj.

## XII. SAHOVSKO PRVENSTVO FLRJ V SARAJEVO ALI SUBOTICI?

Beograd, 21. jan. — Sahovska zveza Slovenije je odgovorela organizacijo XII. državnega sahovskega prvenstva, ki je bilo predvideno za Ljubljano. Prvenstvo bo zato verjetno v Sarajevu ali Subotici. Komandno listino udeležencev bo določil plenum SZJ, ki se bo sestel 28. t. m. v Beogradu.

Pravico do udeležbe na šampionatu, ki se bo začel 30. februarja, imajo: vele mojstri Gligorič, Matanović, Ivkov, Pirč, Kostić in dr. Vidmar, internacionalni mednarodni mojstri Puc, Karaklačić, dr. Nedeljković; mojstri Udovčić, Marić, Kozomara, Matulović, Rakić, Tot, Bogdanović in Đurašević ter mojstrski kandidati Cuderman, Vukčević, Smallbegović in Grosek.

Grosek se šampionatu ne bo mogel udeležiti zaradi kazni. Matanović pa zato, ker bo ta čas v Angliji kot štipendist. Verjetno ne bosta igrala dr. Vidmar in Kostić.

## TELESNA VZGOJA V INDUSTRIJSKEM BAZENU ŠTORE

# Slabše kot kdajkoli

Štore so brez kakršnekoli telovadnice — Nezdruge razmere

Na običnem in gostu naseljenem območju štor z bližnjico okolice stanuje več tisoč prebivalcev. Od teh je več kot tisoč mladincev in mladink. Tu je šest različnih šol. Na tem področju, ki je bilo nekaj zed razgiban, v športnem pogledu, deluje sedaj samo športno društvo, in sicer Sindikatsko športno društvo Kovinar, ki je imelo pred kratkim svoj redni letni občni zbor. Glede na obisk je bil ta občni zbor eden najslabših po osvojitvi.

Iz poročil in razprave, ki je potekala zelo konstruktivno, je razvidno, da ima društvo v sestavi samo nogometni in kegljaški klub, vtem ko je kosarkarski klub razpadel. V tem klubu so bili marljivi mladinci, dijaki raznih šol v Ljubljani in drugod in je bil eden najboljših v Celjskem bazenu. Pa tudi napol se je članstvo v preteklem letu znižalo.

Društvo kot celota v preteklem letu ni pokazalo pomembnih uspehov in je nazadovalo. Glavni vzrok temu je bil, da je bilo v upravnem odboru premalo pravih aktivnih športnikov in slaba povezava s klubi. Ki je v njih tudi veliko klubštva. Nogometni klub je bil finančno najmočnejši, saj je razpolagal z začetnim saldum okrog 300 tisoč dinarjev, medtem ko je centralni odbor imel le 70 tisoč dinarjev. Zaradi tega

● **STOCKHOLM, 21. jan.** (AP). — Vele mojster Stahlberg in mednarodni mojster Golombek bosta kot delegata FIDE prisostvovali dvoboju za svetovno prvenstvo med Botvinnikom in Smislovom, ki bo marca letos.

● **DUBLIN, 21. jan.** (Reuter). Na Irskem so osnovali društvo prijateljev šaha, v katerem so zbrani vsi znani igralci »irške krivice« vsega sveta. V upravi društva so O'Kelly, Burn, Alexander, Wade itd.

Nekateri člani so v razpravi sicer hoteli prikazati kot vzrok za tako slabo delo pomanjkanje finančnih sredstev, kar je neustojljivo, saj društvo izkazuje končni saldo 300 tisoč dinarjev. Glavni vzrok je bil v tem, da vladar v društvu nesoglasje, premalo je vzajemnega sodelovanja in kolektivne odgovornosti, zlasti pa manjka prave športne zavesti. V gospodarskem pogledu imajo vse velike težave. Neprimerno je urejeno športno igrišče. Za zimsko treniranje sploh nimajo nobenega prostora. Kegljaci imajo svoje treniranje v Celju. Kegljjaški klub ima trenutno le 20 aktivnih članov. Če bi imeli v Štoreh lastno kegljišče, bi se število članov povečalo najmanj na 60. Za dodelitev kegljišča, ki bi bilo najbolj primerno v prostorih menze Zelezarne štore, prošnje še ved let.

Najbolj žalostno dejstvo v Štoreh je to, da nimajo telovadnega društva. Če bi ga tudi ustanovili, ne bi imeli v zimskem času kje vaditi. Namesto, da bi v Štoreh športna dejavnost napredovala, pa iz leta v leto nazaduje. Pred vojno, med vojno in nekaj let po osvoboditvi so imeli zasilno telovadnico, ki bi jo vsi varni menzi, sedaj pa tu nimajo nobenega prostora. Iz tega prostora je Zelezarne napravila modelno mizarino, ni pa dodelila novih prostorov.

Ob zaključku občnega zbora so sklenili, da bodo letos ustanovili kosarkarski klub, odbojarski klub, smučarsko sekcijo in telesnovozgojno društvo »Partizan«. Izvolili so 15-članski centralni odbor in 3-članski nadzorni odbor in disciplinsko sodišče. Za predsednika društva je bil ponovno izvoljen tov. Franolič Anton, predsednik upravnega odbora Zelezarne štore. M. J.

## KEGLJANJE

### Še dva čez deset sto

Ljubljana, 21. jan. — Na kegljišču Gradisa v Ljubljani sta spet dva tekmovalca dosegla v disciplini 200 kegljev boljši rezultat od včerajšnjega kegljca. Na treningu je včeraj član državne reprezentance Pogeljak iz Zagreba dosegel rezultat 942 kegljev, kar je za šest kegljev več od priznanega svetovnega rekorda. Sicer pa je bil ta rezultat dosežen na treningu in ne bo priznan niti kot republiški niti kot državni rekord. V prijateljski tekmi med moštvom Gradisa in Zvezdo pa je tekmovalce Zvezde Kurtovič dosegel 918 kegljev in bil sveda tako tudi najboljši tekmovalce tega srečanja.

Rezultati: Gradis 578 keglj. (Namr 795, Toni 803, Čotič 851, Praprotnik 824, Dalmatin 783, Premk 827, Mahnič 946, Mlakar 849). Zvezda 651 kegljev (Kurtovič 815, Kavčič 785, Šuštar 813, Zavr 796, Štefe 819, Bertič 823, Ješe 818, Ovsenjak 798).

## Kranjčani ne počivajo

Na štirinastem kegljišču Triglav v Kranju je bil v soboto prijateljski dvoboj med Triglavom in klubom v disciplini 200 kegljev mešana, včeraj pa med Kranjsko goro in B moštvom Triglava. Včeraj je zmagala Kranjska gora s 4766:4613 keglji, v soboto pa Triglav s 6613:6140 keglji.

Triglav 6613 (Valentar 765, M. Ambrožič 818, Starc 846, Martelanc 879, Kordež 823, Turk 853, L. Ambrožič 779, Debeljak 632).

— Dragi moj Gordy, — je gospa Friendova pričela znova, a sem jo prekinil:  
 — Čemu bi še nadalje lagali? Kje je Gordy? Mislim, da je spet na kakem svojem potepu, da spet nekje popiva. Vsa družina je v zadregi, Gordy pa pohaja iz krčme v krčmo.  
 Tedaj me je skušal ustaviti Kraft:  
 — Hej, mladič! Predaleč silite z vašim sumničnjem!  
 — Zares? Zame je to navsezadnje zelo zabavno. Našli ste me v svoji kliniki in ste me dali na razpolago gospej Friend. Človek brez spomina naj bi odigral vlogo Gordyja Frienda in recitiral pred gospodom Maughtom pesem svojega domnevnega očeta in družini tako zagotovo njeno dediščino.  
 Tedaj je gospa Friend sunkoma vstala. Bila je bleda ko platno. Tudi Selena je bila na nogah. Vstopili sta se kraj Knuta Krafta in me gledali.  
 — In zdaj? — sem znova začel, — ali naj še nadalje rešujem uganke? Kdo sem jaz? Ali se mislite odločiti in mi povedati resnico?  
 Tedaj je Murney prasnila v smeh. Stopila je k meni in me poljubila.  
 — Bravo! — je vzkliknila. — Od vsega začetka sem vedela, da boste nazadnje zmagali! Mir, vi drugi. Nič več ga ne morete ukaniti!  
 — To pomeni, da nisem Gordy Friend?  
 — Seveda nisi, — je živo, prizadeto odgovorila. — Knut te je pripeljal sem iz svoje klinike. Nihče izmed nas ne prej nikoli ni videl.

Drobne novice IZ METLIKE

Konec leta 1956 je bil v Metliki 5-dnevni seminar za aktiv ZKJ...

Dne 18. januarja pa je bil seminar za vse člane Zveze komunistov občine Metlika...

V decembru je bilo v Metliki posvetovanje žena zadrugnic. Sekretarka okrajnega odbora zveze zadrugnic...

Pred dnevi so imeli sestanek ženske, na katerem so ustanovile iniciativni odbor za pomoč gospodinjstvom...

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli Jospina Uduc, stara 88 let, doma iz Smartnega pri Litliji...

Razen naštetih so umrli v Johnstonu Ana Brozovič, rojena Steh, stara 51 let, rojena v Ameriki...

Oglase

ZA VSE IZDAJE »BORBE« SPREJEMAJO PODRUŽNICE IN UPRAVA »LJUDSKE PRAVICE«

ISOL čisti korine in steklo!

FLEX slovi za čiščenje mastnih madežev in ga lahko kupiš v vseh trgovinah...

TOVARNA PISALNIH STROJEV V LJUBLJANI obveščala, da se je v celoti preselila v nove obratne prostore

NAROČNIKE »LJUDSKE PRAVICE« IN »LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA«

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

za nujne primeri: nočna od 20-7 ure, ob nedeljah in praznikih ves dan

PUTNIK SLOVENIJA

vas obvešča: NEDELJSKI SMUČARSKI IZLETI

HOKEJ TEKMA

JESENICE : LJUBLJANA

PREDAVANJA

Društvo arhitektov Slovenije vabi člane na sestanek...

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA

KINO

PARTIZAN: Jugos. film: »Osumljen.«

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Torek, 22. januarja ob 19.30: Čajkovski: »Francesca da Rimini.«

GLEDALISKA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 22. januarja ob 20: Miller: »Spomin na dva ponedeljka.«

OPERA

Torek, 22. januarja ob 19.30: Baletni večer: Händel: »Ljubezem in pravda.«

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Torek, 22. januarja ob 20: A. Remed: »Mladina.«

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE

Sreda, 23. jan. ob 18: Golla: »Snežulčica.«

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 24. januarja ob 18: Grimm-Skufca: »Janko in Metka.«

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Levstikov (Sentjakobski) trg 2

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA

KINO

PARTIZAN: Jugos. film: »Osumljen.«

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Torek, 22. januarja ob 19.30: Čajkovski: »Francesca da Rimini.«

RADIO LJUBLJANA

Spored za torek, 22. januarja

Poročila ob: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00 in 22.55.

II. program za torek, 22. januarja

12.30 Popevke in ritmi — 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Torek, 22. januarja ob 18: Aristofanes: »Lisistrata.«

KINO

»STORŽIČ: Angliški barvni film: »Paris, mesto zaljubljenih.«

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurna službo na Jesenicah od 18. do 25. januarja ima dr. Alojz Jenko...

IZ NOVEGA MESTA

»KRKA: Francoski film: »Edvard in Karolina.«

Pohitite v vpisov v članstvo

Prešernove družbe

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO

IZ PTUJA

KINO

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO

DROBNI OGLASI

ELEKTRIČNA CESTNA ŽELEZNICA

Upravni odbor Poslovne zveze

za gozdno in lesno gospodarstvo Kranj — Titov trg št. 2

IZ ŽALCA

KINO

IZ ŽALCA

KINO

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA« ameriški cinemascope film

»DO PEKLA IN NAZAJ«



Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V glavni vlogi Audie Murphy.

KINO »UNION: Ital. barvni film: »Dekle z reke.«

KINO »SLOGA: Amer. film: »Povratak na Broadway.«

KINO »VIC: Franc. film: »Marijana moje mladosti.«

KINO »SOCA: Franc. film: »Marijana moje mladosti.«

KINO »TRIGLAV: Ameriški film

Kapetan Karey

V glavni vlogi Alan Ladd. Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO »SISKA: Ameriški barvni film

RDEČA REKA

V glavni vlogi John Wayne in Montgomery Clift.

Komisija za razpis mest direktorjev in upravnikov pri Občinskem ljudskem odboru SEMPETER PRI GORICI

razpisuje mesto direktorja trgovskega podjetja »FLORES« v Šempetru

Kandidat mora imeti naslednjo izobrazbo:

- 1. ekonomsko-fakulteto ali njej enako šolsko izobrazbo...

Kandidati morajo imeti 5 let prakse v zunanjetrgovinskih poslih.

Interesenti naj vložijo prošnje do 22. februarja 1957 na Tajništvo Občinskega ljudskega odbora Sempeter pri Gorici.

Zdravstveni dom Domžale razpisuje naslednja mesta:

ZA SPLOŠNO AMBULANTO DOMZALE: zdravnika splošne prakse medicinsko sestro

ZA ZOBNO AMBULANTO DOMZALE: stomatologa ali dentista zobno asistentko

ZA PROTITUBERKULOZNI DISPANZER DOMZALE: medicinsko sestro laboranta

ZA BABIŠKI OKOLIS RADOMLJE IN DOB: dve babici

Plače po uredbi, dopolnilne plače po pravilniku o plačah Zdravstvenega doma Domžale.

Plače po uredbi, dopolnilne plače po pravilniku o plačah Zdravstvenega doma Domžale.

Plače po uredbi, dopolnilne plače po pravilniku o plačah Zdravstvenega doma Domžale.

Plače po uredbi, dopolnilne plače po pravilniku o plačah Zdravstvenega doma Domžale.

# KADAR SE ŠPORTA ZNANOST LOTI



Na nedavni londonski razstavi »družinskih« plovnih objektov — kanujev, jadrnic in motornih čolnov najrazličnejših oblik — so pokazali med drugim tudi svojevrstno zibko za prevažanje dojenčkov v majhnih motornih čolnih. Naprava varuje malčke pred valovi, čeprav ni odrekal doseženim uspehom športne vrednosti, čeprav novi rekordi ne

- Z enako močjo
- bi dosegli metalci
- kladiva in kopja
- visoko na severu
- nekaj centimetrov
- slabše rezultate

Na lanskih olimpijskih igrah v avstralskem Melbournu so izboljšali vrsto državnih in tudi svetovnih rekordov. Nihče ni odrekal doseženim uspehom športne vrednosti, čeprav novi rekordi ne

ustrezajo dejanskim sposobnostim tekmovalcev in ne vzdržijo niti osnovne znanstvene kritike. Po mnenju zvezdoslovcev in strokovnjakov za planetarno mehaniko ni mogoče primerjati v Melbournu doseženih rezultatov z onimi v Helsinkih in v Oslu, in sicer samo zato ne, ker se zemlja vrti okoli svoje osi... Znano je, da dosežemo boljši rezultat, če izstrelimo topovsko granato ali vržemo kamen z vrha hriba, kot pa, če to napravimo na povsem ravnem zemljišču. Če se pri tem primeru spomnimo rezultatov in konkurence v metanju kladiva ali diska, nam postane jasno, da razlika treh milimetrov lahko zadostuje za nov olimpijski rekord.

stor, kjer stoji atlet, doseže tekmovalce za tri milimetre boljši rezultat, to pa že lahko zadostuje za nov rekord. Pri disku, ki pade proti zemlji pod še manjšim kotom, je treba to razliko pomnožiti s tri. Znanstveniki pravijo, da ima pri tem precejšnjo vlogo že debelina podplatoval na atletovem obuvalu. Toda vse to so le neznatne napake in bi bilo vse v redu, če se ne bi zemlja vrtela okoli svoje osi in če ne bi potovala okoli sonca!

Zemlja pa se vrti, z njo potujejo vsi predmeti na površini in so torej pod vplivom sredobežne (centrifugalne) sile. Kaj to pomeni, nam pokaže dejstvo, da ima na primer v naši državi stehantan kilogram določene snovi na tečajih tri grame več, na zemljskem ravniku pa prav toliko manj, in sicer samo zaradi sredobežne sile, ki je na tečajih enaka ničli, na ravniku zelo močna, na zemljišči širini naše države pa srednja. In še en primer za ponazoritev: Če bi se zemljiska kroglja vrtela okoli svoje osi 17-krat hitreje, bi bila sredobežna sila na ravniku tako močna, da bi premagala težnost in bi človeka kar odneslo pod oblake, če bi malce močneje poskočil na mestu.

Jasno je, da dosežajo tekmovalci v metih kopja, kladiva in diska zaradi sredobežne sile drugačne rezultate v Helsinkih kot pa v Melbournu. Spet primer: maja 1954 je vrgel Gordies v kalifornijski Pasadeni disk 59,28 m. Če bi bil vrgel disk z enako močjo v Helsinkih, bi bil njegov rezultat skoraj za deset centimetrov manjši. Jessy Owens, ki je skočil v Kaliforniji 8,13 m, bi imel v Helsinkih za 4—5 cm slabši rezultat.

Nazadnje pa ne smemo pozabiti, da je teža tem manjša, čim bolj se bližamo zemljskemu ravniku, in sicer ne samo zaradi močnejše sredobežne sile, marveč tudi zato, ker se zaradi naraščajoče razdalje med zemljsko površino in njenim središčem manjša njena privlačna sila, kar pomeni, da se boljšajo tudi rezultati olimpijskih tekmovalcev. — Seveda pa izboljševanje rekordov ni samo posledica tega dejstva, marveč je predvsem zasloga prizadevnega treninga in znanstvenega proučevanja zmogljivosti človeškega organizma.



V londonskem znanstveno-tehničnem muzeju so pred kratkim odprli razstavo starih ur, med njimi tudi nekaj redkih umetnin. Prvi posnetek kaže izdelek Nicholasa Radelhafa leta 1654, na drugem pa vidite uro z nihalom, ki je delo italijanskega mojstra Camerinija (1656)



## REDEK DOGODEK

Gorila je v ujetništvu povrgla mladiča

V inkubator živalskega vrta v Kolumbusu so položili poltretji kilogram težkega goriljega dojenčka, ki je prišel na svet kot prvi svojega rodu v ujetništvu živalskega vrta. Gorile so zelo svobodoljubne živali in s težavo prenašajo ujetništvo. Večina jih, kadar jih zapro v kletke, kaj kmalu pogine, o rojevanju novih potomcev pa doslej sploh ni bilo govora. Šele nedavni dogodek v kolumbijskem živalskem vrta je spremenil mnenje zoologov, da v ujetništvu ni goriljega naraščaja.

Zivalski vrt skuša zdaj seveda izkoristiti to naravno redkost in je uporabil rojstvo mlade

gorile v reklamne namene. V mestu so celo izvedli anketo, kakšno ime naj bi dali mlademu kosmatincu.

Veterinar Thomas, uslužbenec omenjenega živalskega vrta, je zanimivo opisal, kako je odkril rojstvo gorile. »Ko sem stopil v predverje kletke, da bi pogledal, kako je hranjena samica, sem opazil, da noče jesti. Ko sem nekoliko bolje pogledal, sem opazil v kotu kletke poleg matere malo gorilo, ki se je bila rodila nekaj trenutkov pred mojim prihodom.

Sklepal sem, da je novorojenček živ, ker se je premikal. Brez premišljanja sem hitro stopil v kletko in zgrabil mladička, dokler mati še ni prišla k sebi. Pobeignil je z mlade gorilo v kuhinjo in tam opazil, da mladič zelo težko diha. Najprej mu je dvigal in spuščal prednje noge, vendar to ni pomagalo. Tedaj se je spomnil, da je edina pomoč v takem primeru ogljikov dioksid, ker pa potrebnih priprav ni bilo pri roki, je začel mladiču pihati v usta. Po petnajstih minutah umetnega dihanja je dojenček zajel sapo.

Oče zdaj nekaj tednov stare samicke se imenuje Baron in je star enajst let in so ga ulovili na področju francoskega Kameruna, mati Kristina pa tehta 130 kg. Ta redki primer je dokazal, da lahko gorile tudi v kletki rodijo mladiče, kar pomeni, da bodo lahko živalski vrtovi z uspehom vzdrževali gorile in svojem okolju. Tisti, ki so trdili nasprotno, nenehoma telefonirajo in pišejo upravi kolumbijskega živalskega vrta, naj jim sporoči vse podrobnosti tega primera, da bi znali ukrepati, če bi tudi v njihovih živalskih vrtovih prišlo do »radostnega dogodka«.



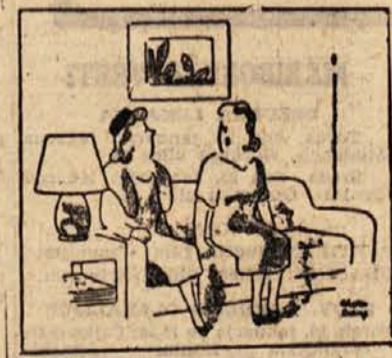
Na nebotičniku združenih plinarn v Milwaukeeju (ZDA) so montirali veliko plinsko svetilko, ki žari v različnih barvah, katerih vsaka pomeni določeno vreme; tako izvedo prebivalci z enim samim pogledom na vrh nebotičnika vremensko napoved za naslednji dan

### Kitolov brez bodočnosti?

V norveški pokrajini Vestfold se je pred kratkim začela živalna polemika o tem, ali ima kitolov še bodočnost ali ne. Do razprave je prišlo zaradi tega, ker je mednarodna organizacija za lov na kite zmanjšala kontingent kitov, ki jih smejo norveški ribiči uloviti prihodnje leto. Medtem ko ribiči zatrjujejo, da je kitov mnogo več, kakor menijo zoologi, se pojavljajo čedalje prepričljivejši glasovi o izumiranju teh sesalcev, ki ga lahko prepreči samo omejitve vsakoletnega lova. Pristojne oblasti v pokrajini Vestfold predlagajo, naj bi do temeljev spremenili gospodarsko strukturo, se pravi, da bi se morali ribiči lotiti kakšnega drugega poklica, medtem ko bi ribiške ladje spremenili v tankerje. Le tako bo mogoče zagotoviti zaslužek in prihodnost prebivalstva v tej pokrajini.

Med 450 plemenskimi živalmi, kolikor so jih pripeljali na nedavno živalsko razstavo v Smithfieldu (Anglija), je zmagala »Planinska princesa«, temnosiva, kratkoroga telica aberdeenske pasme. Prodali so jo za najvišjo ceno 1600 funtov

## Za dobro voljo



»Tretji dan vožnje čez ocean je postalo morje teko nemirno, da so morali mojega moža v baru privezati.«

### WILDE O UMETNIKIH

Angleški pisatelj Oscar Wilde je bil znan kot nenavadno duhovit človek. Ob neki priložnosti je takole označil umetnike: »Velika prednost Francije pred Anglijo je v tem, da v Franciji sleherni državljan želi postati umetnik, medtem ko si v Angliji sleherni umetnik prizadeva postati le ugleden državljan!«



### Dresura

### OBOJESTRANSKA PREVIDNOST

Nekega dne se je pojavil Mark Twain v hotelu s kovčkom in dolgo vrvo v roki. Ko se je hotel pozanimal za to nenavadno opremo, mu je slavni humorist takole odgovoril. »To vro uporabljaj v primeru, če bi v hotelu prišlo do požara. Tedaj se lahko s njo spustim skozi okno.«

»Sijajna ideja! ga je prekinil hotelir, »toda moram vas na nekaj opozoriti, mister Twain: pri nas je navada, da gostje v prvih plačajo prenočišče unaprej!«

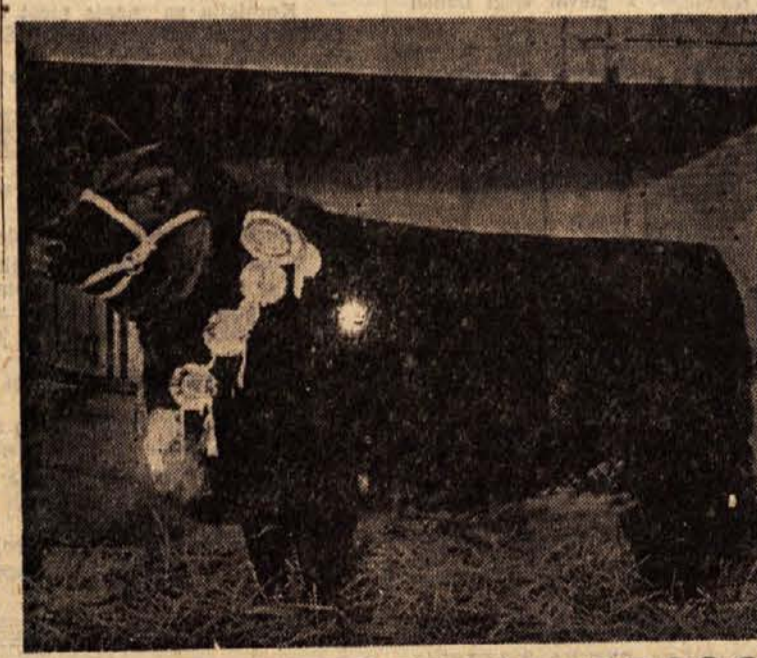
## Coctail mladosti

Zakaj ljudje umirajo? Zakaj se starajo? Znanost na obe vprašanji še ne ve zanesljivega odgovora. Stari teoriji o stroju, ki se troši, se zoperstavlja dejstvo, da človek ni stroj, marveč organizem, sestavljen iz milijard živih celic, ki se hranijo, razmnožujejo in nenehoma obnavljajo lastno snov.

Najrazličnejši strokovnjaki so mnogo govorili o postopnem kopičenju toksinov, se pravi strupov, ki se nabirajo v celicah. Govorili so o kumulativnem delovanju nenevarnih okužb, ki kljub temu zapuščajo neizbrisne sledove. Po mnenju nekaterih znanstvenikov obstoji nekakšen nasledni »faktor staranja«, drugi pa so spet mnenja, da je staranje odvisno od poopenja arterij.

Številni sodobni zdravniki pa so prepričani, da je resnični krivec staranja živčni sistem. Pri dorašilih se živčne celice ne obnavljajo, pri starih ljudeh se njih število zmanjšuje, vlakna pa počasneje prenašajo živčne impulze. Možgan in živčni sistem vodijo vso dejavnost telesa, bodisi da gre za zavestno ali podzavestno dejavnost po mišicah in endokrinih žlez. Nezadostno funkcioniranje možganov in živčnega sistema ima za posledico starostne pojave: zmanjšani metabolizem in oslabiljeno sposobnost mišljenja. Če je ta teorija točna, se zastavlja vprašanje, kaj bi moglo »obvarovati« živčni sistem.

V neki ameriški bolnišnici so napravili naslednji skromni poskus. Zenskam, ki so bile starejše kakor 75 let ter so imele značilne pojave senilnosti in je bila tudi njihova duševna dejavnost znat-



### Radioaktivni sneg na Japonskem

Znanstveniki z japonske univerze v Sinčuju so ugotovili, da je pred kratkim v Nagani, ki leži 200 km severozahodno od Tokia, padal močno radioaktivni sneg. Geigerjevi števeci so pokazali kar 52 tisoč udarcev v minuti. Doslej najmočnejše meritve na Japonskem niso presegle 20.000 nihajev. Vzroka te močne radioaktivnosti doslej še niso ugotovili.

### Elektrika v Jermeniji

V enem samem dnevu proizvajajo zdaj jermenske električne centrale več toka, kakor so ga prej v vsem letu 1913. Na enega prebivalca Jermenske republike pride več električne energije kot v industrijsko najbolj razvitih deželah, kakršne so Anglija, Francija, Nizozemska in Japonska. Šesta petletka predvideva ponovno povečanje proizvodnje. Na brzicah gradijo osem hidrocentral, štiri pa že obratujejo.

## NEUKROČENO MESTO

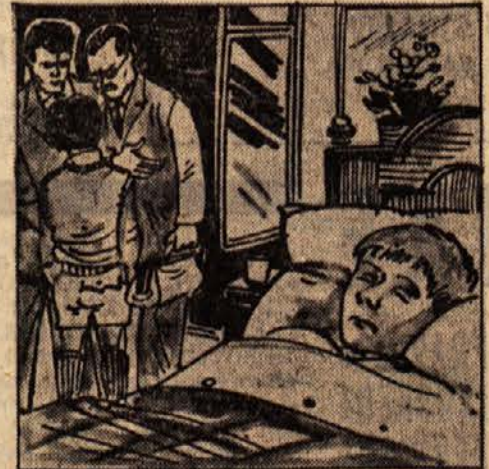
RADO KRAGEL MILAN MAVER



217 »Ranjenci« je polglasno kriknil Janez. S krvavo srjaco sta ga za sile prevezala in ga odnesla domov. Izogibala sta se širokih ulic in odprtih, od vseh strani preglednih križišč; delala sta velike ovinke čez pločve in se plazila z njim po vrtovih. Vedela sta: če jih zdaj zalotijo Italijani, so vsi trije izgubljeni. Za četrto uro dolgo pot sta potrebovala nekaj dolgih, težkih ur.



218 Petrova mati je preplašeno kriknila, ko jih je zagledala. Marko in Janez sta Petra položila na posteljo in z nekaj besedami povedala materi, kako se je zgodilo. Potem sta odšla na ulico. Janez je ostal na straži pred hišnimi vrati, Marko pa je odšel, da poišče Bojana. Čez kakšno uro se je vrnil: »Bojan bo poiskal zdravnika. Pripravil bo tudi prenos v bolnišnico, če bi to bilo potrebno.«



219 Minila je polnoč, preden je prišel zdravnik. Marko in Janez sta ostala pred hišo na straži. Z zdravnikom je prišel tudi Bojan in več neznanih ljudi, ki naj bi Petra odnesli. »Kako, doktor, ga bomo prepeljali?« je vprašal Bojan. Zdravnik je odkimal: »Ne bo vzdržal. Bilo bi prenaporno zanj. Izgubil je mnogo krvi in taka rana je po navadi... Ne vem, ne vem, če bo dočakal jutro. Ne verjamem...«